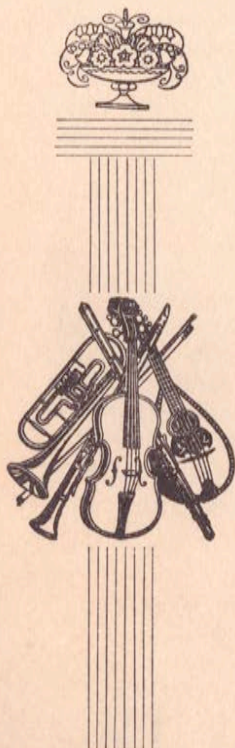

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

Слава не поляже,
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
І чиї ми діти.
Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине...
От де, люди, наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово.

Т. Шевченко.

— ДРУГЕ ПОШИРЕНЕ ВИДАННЯ —

ЦЕРКОВНО - НАРОДНИЙ ГІМН

Боже великий єдиний, нам Україну храни,
Волі і світу промінням Ти її осіни,
Світлом науки і знання Ти її просвіти,
В чистій любові до неї Ти нас, Боже, зміцни.

Боже великий єдиний, нам Україну храни,
Всі свої ласки, щедроти Ти на люд свій зверни!
Дай йому волю, дай йому долю,
Дай добру освіту, щастя дай, Боже, народу
На многая, многая літа!...

Слова: Кониського — Муз.: Лисенка - Кошиця

ГІМНИ

1.

Ще не вмерла Україна і слава і воля!
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля!
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці;
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

2. Душу, тіло ми положим за нашу свободу!
І покажем, що ми, браття, козацького роду!

Слова: Чубинського — Муз.: О. Вербицького

2.

Далека ти, а близька нам,
Кохана вітчино!
Як сонце з неба Твоїм ланам,
Ти світиш нам в одно.
Світи нам, вітчино, світи,
Кохана Україно!
Щоб знали ми, куди нам іти
У слухную годину.
У бій! У бій! За світлий прапор твій,
За тебе, Україно!

Як птахи ті, що їх пожар
Прогнав з-під рідних стріх,
На перший поклик, хоча з-під хмар,
Ми злинемо до них.
Поклич нас, вітчино, поклич,
Кохана Україно!
Ми злетимо, як козацтво в Січ
У слухную годину.
У бій! У бій! За світлий прапор твій,
За тебе, Україно!

Не даром ми тепер живем
У вітчизні свобод,
Ми знати будем, як без ярем
Живе простий народ.
Вставай лиш, вітчино, вставай,
У нас клич: Україно!
Ми здивуєм заморський наш край
У слухную годину.
У бій! У бій! За світлий прапор твій,
За тебе, Україно!

Слова: В. Щурата — Муз.: С. Людкевича

3.

Не пора, не пора, не пора
Москалеві й ляхові служить!
2. Довершилась Україні кривда стара,
Нам пора для України жити!

Не пора, не пора, не пора
За невідгасків дить свою кров!
2. І любити царя, що наш люд обдира,
Для України наша любов!

Не пора, не пора, не пора
В рідну хату вносити роздор!
2. Най пропаде незгоди проклята мара,
Під України еднаймось прапор!

Бо пора се великая є
У завзятій важкій боротьбі,
2. Ми поляжем, щоб волю і щастя і
Рідний Краю, здобути тобі! [честь,
Слова: І. Франка — Муз.: О. Січинського

4.

Гей, юнаки, гей, пластуни,
Ми діти сонця і весни,
Ми діти матері природи!

До нас шумить зелений бір
В ліси, поля, до вільних гір,
На ясні зорі, тихі води. (4)

Гей, юнаки, гей, пластуни,
Життя не жарту, не казки,
А праця, бурі і негоди!

Гартуймо ж наш юнацький дух,
Юнацьке слово: воля й рух,
Ніщо нам лихо і пригоди. (4)

Гей, юнаки, гей, пластуни,
Народу вільного сини,
Сини краси, сини природи!

Не зломим ми своїх присяг,
Веде нас гордо вільний стяг
До щастя, слави і свободи. (4)

МАРШ

5.

Гей, у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.

2. А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славу Україну, гей! гей! розвеселимо!

Машерують наші добровольці у кривавий тан,
Визволяти братів українців з московських кайдан.

2. А ми наших братів українців визволимо,
А ми нашу славу Україну, гей! гей! розвеселимо!

Гей, у полі ярї пшенички золотистий лан,
Розпочали Стрільці Січовї з москалями тан.

2. А ми тую яруу пшеничку ізберемо,
А ми нашу славу Україну, гей! гей! розвеселимо!

Як повіє буйнесенький вітер з широких степів,
То прославить по всій Україні Січових Стрільців.

2. А ми тую козацькою славу збережемо,
А ми нашу славу Україну, гей! гей! розвеселимо!

Слова: У. С. С. — Муз.: М. Гайворонського

6.

Наша славна Україна,
Наше щастя і наш рай!
Чи на світі є країна
Ще миліша за наш Край?
І в щасливі й злі години

Ми для неї живемо,
2. В Україні й для України
Будем жити й помремо!

Нас не зможуть супостати
Взяти в кайдани свої,
Ми бороним наші хати,
Наші тихії гаї.
Не вмирає наша слава,
Не вмирає наша честь,
2. Бо живе в нас сила жвава,
Бо робітники в нас є.

Гей, хто хоче всім свободи,
То єднаймося, як брати!
Сонцем правди, світлом згоди,
Боже, шлях наш освіти.
Хай забудеться недоля
І неслава давніх літ,
2. Щастя ж рівне й рівна воля
Засіяють на весь світ.

Слова й муз.: В. Сивенького

7.

Соколи, соколи, ставаймо в ряди!
Нас поклик "бодрімося" взиває.
В здоровому тілі здорова душа,
Де сила, там воля вітає.

Як славно, бувало, козацькі сини
Боролись до смерти загину,
Боротись будемо, соколи, всі ми
За нашу святу Україну!

Лети же, соколе, далеко в степи,
У гори, луги та лимани.
Прапор наш сокільський високо держи,
Під ним наш народ вільним стане.
Як славно...

Разом же, соколи, ставаймо в ряди!
У бій за прапором, гей сміло!
До праці для Неньки у вічні часи,
Несімо все душу і тіло.
Як славно...

Слова й муз.: Я. Ярославенка

І С Т О Р И Ч Н І

А) ДУМИ

8.

Ой п'є Байда мед-горілочку,
Та не день, не нічку, та не годиничку. (2)
Прийшов до нього цар турецький:
"Ой, що ж ти робиш, Байдо молодецький?" (2)
"Ой п'ю, царю, мед-горілочку
Та не день не нічку, та не годиничку!" (2)
"Покинь, Байдо, та байдувати,
Сватай мою дочку та йди царювати." (2)
"Твоя дочка поганая
Гей, твоя віра, віра проклятая!" (2)
Ой, як крикне цар турецький,
Та на свої слуги, слуги молодецькі. (2)
"Візьміть Байду ізв'яжіте,
Та за ребро гаком, гаком зачепіте." (2)
Взяли Байду ізв'язали,
Та за ребро гаком, гаком зачіпали. (2)
Висить Байда на дубочку,
Та не день не нічку, та не годиничку. (2)
Прийшов до нього цар турецький:
"Ой, що ти бачиш, Байдо молодецький?" (2)
"Бачу, царю, два дубочки
А на тих дубочках сидять голубочки. (2)
Позволь, царю, лучка взяти,
Тобі на вечерю голубочка зняти." (2)
Ой, стрельнув Байда з лука,
Та попав царя поміж самі вуха. (2)
А царицю в потилицю,
А цареву дочку в саму головочку. (2)
"Тобі, царю, в землі гнити,
Байді молодому мед-горілочку пити!" (2)

9.

Ой Морозе, Морозеньку,
Ти преславний козаче,
2. За тобою, Морозеньку,
Вся Українонька плаче.

Не так тая Україна,
Як те гордее військо,
2. Заплакала Морозиха,
Йдучи рано на місто.

Не плач, не плач, Морозихо,
Та не плач, не журися,
2. Ходи з нами, козаками,
Меду-вина напийся.

Чомусь мені, мої браття,
Мед-вино не п'ється,
2. Ой десь же мій Морозенько
Із турчином б'ється.

Муз.: І. Роздольського

10.

Стоїть явір над водою, в воду похилився:
2. Сидить козак у неволі, гірко зажурився.

Не хилися, явороньку, ти ще зелененький,
2. Не журися, козаченьку, ти ще молоденький!

Не рад явір хилитися — вода корінь мие,
2. Не рад козак журитися — та серденько ние.

Ой поїхав в Московщину та там і загинув...
2. Свою рідну Україну навіки покинув.

Казав собі насипати високу могилу,
2. Казав собі посадити в головах калину.

"Будуть пташки прилітати калиноньку їсти,
2. Будуть мені приносити з України вісті".

11.

Ой зійшла зоря вечерова
Над Почаєвом стала

2. Виступало турецьке військо,
Як та чорна хмара.

Турки з Татарами брами облягли,
Манастир звоювати.

2. Мати Божая Почаївська
Буде нас рятувати.

Отець Залізо з келії вийшов
Та слізки умиває:

2. "Ой рятуй, рятуй, Божая Мати,
Манастир захищає!"

Ой вийшла, вийшла, Божая Мати,
На хресті Вона стала.

2. Кулі вертала, Турків вбивала
Манастир врятувала.

А ми, люди, всі та християни,
До Бога всі вдаряймо

2. Матері Божій Почаївській,
Поклін всі создаваймо!

Мел. Народня — Гарм. Леонтовича

12.

Пречистая Мати,
Мати благодати,
Діво благословенная,
Чудно нам явленная.

Отці наші давно
Славили Тя явно,
Діво благословенная,
Чудно нам явленная.

І ми їхні внуки
Вносим вірні руки,
Діво благословенная,
Чудно нам явленная.

Наша Ти опіка
Поки всього віка,
Діво благословенная,
Чудно нам явленная.

13.

У містечку Богуславку Каньовського пана,
2. Там гуляла бондарівна, як пишная пава.

У містечку Богуславку сидить дівок купка,
2. Межи ними бондарівна, як сиза голубка.

Прийшов до них пан Каньовський та й шапочку ізняв,
2. Обійняв він бондарівну та й поцілував.

Молодая Бондарівна цих жартів не знала,
2. Та підняла білу ручку — йому в лице дала.

"Ой, не годен пан Каньовський мене цілувати,
2. Тільки годен пан Каньовський мене розбувати!"

Ой, шепнули добрі люди бондарівні тихо:
2. "Тікай, тікай, бондарівно, буде тобі лихо!"

Ой, тікала бондарівна з високого мосту.
2. Сама ж вона хороша, хорошого зросту.

Ой, тікала бондарівна помежи горами,
2. А за нею два жовніри з голими шаблями.

Ой, повели бондарівну помежи крамниці,
2. Прицілився пан Каньовський з срібної рушниці.

"Ой, чи хочеш, бондарівно, із мною жити,
2. А чи волиш, бондарівно, в сирій землі гнити?"

"Ой, волю ж я, пан Каньовський, в сирій землі гнити,
2. Ніж з тобою поневолі на цім світі жити!"

Ой, як тільки бондарівна та це сказала,
2. Ой, вистрелив пан Каньовський, бондарівна впала.

"Ой, ідіть до бондаря, дайте батьку знати,
2. Пешай іде свою доньку на смерть виряжати!"

Ой, посунув пан Каньовський по столу таляри:
2. "Оце ж тобі, старий бондар, за личко рум'яне!"

Ой, на ж тобі, старий бондар, таляриків бочку,
2. Оце тобі, старий бондар, за хорошу дочку!"

Ударився старий бондар в стіну головою:
2. "Бондарівно, моя донько, пропав я з тобою!"

Ой, поклали бондарівну на тесову лавку,
2. Поки звелів пан Каньовський викопати ямку.

Лежить, лежить бондарівна сутки, ще й годину,
2. Поки звелів пан Каньовський зробити домовину.

Ударили в усі дзвони, музики заграли,
2. А вже ж дівку бондарівну навіки сховали.

Б) КОЗАЦЬКІ

14.

Розвивайся, ой ти, старий дубе,
Завтра мороз буде,

2. Вибирайся, молодий козаче,
Завтра похід буде.

Я морозу не боюся,
Взавтра розвинуся,
2. Я походу та й не боюся,
Взавтра виберуся.

Закропляйте доріженьки,
Щоб ся не курили,
2. Розважайте отця й неньку,
Щоб ся не журили.

Закропляють доріженьки,
А вони куряться,
2. Розважають отця й неньку,
А вони журиються.

15.

Ой пушу я кониченька в саду,
А сам піду к отцю на пораду.
Отець мій по садочку ходить,
За поводи кониченька водить:

"Ой на, сину, коника, не гайся,
Щоб ти того війська не зістався!"
Військо йде, хоруговки мають,
Попереду музиченьки грають.

Ой пушу я кониченька в саду,
А сам піду к неньці на пораду.
Ненька моя ходить та й голосить,
Із комори сидельце виносить:

"Ой на, сину, сидельце, не гайся,
Щоб ти того війська не зістався!"
Військо йде, хоруговки мають,
Попереду музиченьки грають.

Ой пудшу я кониченька в саду,
А сам піду к сестрі на пораду.
Сестра моя шабельку виносить,
З слізеньками свого брата просить:

"Ой на, брате, шабельку, не гайся,
Щоб ти того війська не зістався!"
Військо йде, хоруговки мають,
Попереду музиченьки грають.

Слова й мел.: Народні — Гарм.: Лисенка

16.

Гей, хлопці, сідлайте ви коні!
Черпайте для охоти вина!
2. Шаблюки у руки, бодрімось,
На ноги сталі стрімена!

Чи в нас нема коней на стспу?
Чи в люльці вогонь вже погас?
2. Нехай наші коні вороні
Здригнуться і враз заіржать!

Нехай наші коні вороні
В далекеє поле біжать,
2. Нехай знов забряжчуть шабляки
В козацьких залізних руках!

Слова: Перерібка з Руданського
Гарм.: о. Й. Роги, ЧСВВ.

17.

Засвистали козаченьки в похід з полуночі;
Заплакала Марусенька свої чорні очі.

“Не плач, не плач, Марусенько, не плач, не журися,
А за свого миленького Богу помолися!”

Стоїть місяць над горою та сонця немає;
Мати сина в доріженьку слізно проводить.

“Прощай, милий мій синочку, та не забавляйся,
За чотири неділеньки додому вертайся!”

Ой рад би я, мамусенько, скоріше вернутись,
Та вже щось мій вороненький в воротах підкнувся.

Ой Бог знає, коли вернусь, в якую годину;
Прийми ж мою Марусеньку за свою дитину!

Прийми її, мамусенько, всі ми в Божій волі,
Бо хто знає, чи жив вернусь, чи ляжу на полі.

Ой не плачте, не журіться, в тугу не вдавайтесь,
Заграв кінь мій вороненький, назад сподівайтесь!”

Народня Пісня

18.

Повставали козаченьки довгими рядами,
Загриміли сурми-труби на бій з ворогами.

А як ішли козаченьки до славного бою,
Зашуміли всі прапори їм над головою.

А як в бій йшли волі, слави славно добувати,
Присягали краще згинуть: стягу не піддати!

Присягали за Україну життя положити,
І кайдани ворожії з матері здійснити!

Пішли в похід козаченьки, тільки стяг ще мріє,
А за ними буйний вітер по могилах віє.

19.

Горіхове сіделечко
І кінь вороненький,
2. Сій, поїхав з цього села
Козак молоденький.

Ой, поїхав з цього села
На кривавий танець,
2. Бо вже на нас наступає
Татарин поганець.

А як їхав з цього села,
Низенько вклонився:
2. “Прощавайте, громадонько,
Буду за вас битися!

Не жаль мені кров пролляти,
Щоб вас боронити,
2. Не жаль мені життя дати,
Щоб вам добре жити.

Прощавайте, отець, мати,
Не тужіть за мною!
2. Ласка в Бога! Перемога
Вславить нашу зброю!”

Горіхове сіделечко,
В коня біла грива, —
2. Ой, поїхав козаченько,
Дорога щаслива!

20.

Гей, гук, мати, гук, де козаки п'ють.
2. Щаслива тая доріженька, куди вони йдуть.

Куди вони йдуть там бори гудуть,
2. Попереду своїх вороженьків облогою пруть.

Зібрались вони під рясні дуби,
2. Та й чекають отамана на раду собі.

Отаман іде, як голуб гуде,
2. Та під білою та березою головку кладе.

Отамане наш! не дбаєш за нас;
2. Бо, бач, наше товариство як розгардіяш?

Не сором тобі покидати нас?
2. І по дебрах цього ліса блукати без нас?

Гарм.: Ф. Коллеси

21.

Битим шляхом козаки йдуть, (2)
За поводи коней ведуть.

За поводи шовкові, (2)
За уздечки золотії.

Ой, ти, коню білогривий, (2)
Скажи мені, де брат милий.

А брат милий в гробі лежить, (2)
В правій руці шаблю держить.

В правій руці меч тримає, (2)
А з лівої кровця ляє.

22.

Ой і не гаразд, Запоріжці, не гаразд вчинили,
Степ широкий, край веселий та занапастили!

Настунає чорна хмара і дощик із неба,
Зруйнували Запоріжжя — буде колись треба!

Ой чи гаразд, чи не гаразд, нічого робити,
Добре буде Запоріжцям і під Турком жити!

Катерино, вража дочко, що ж ти учинила?
Степ широкий, край веселий та занапастила.

Народня пісня

23.

Віє вітер, віє буйний, дуба нагинає,
2. Сидить козак на могилі та й вітру питає:

"Скажи, вітре, скажи буйний, де козацька доля?
2. Де фортуна, де надія, де слава і всля?"

Пому вітер одвічає: "Знаю, брате, знаю!
2. Твоя доля, козаченьку, в далекому краю!

Твоя доля затоптана сірими волами." —
2. Ой сів козак та й заплакав гіркими сльозами.

"Породила мене мати в зеленому полі,
2. Дала мені чорні брови, та не дала долі.

Породила мене мати в зелену неділю,
2. Дала мені гірку долю, де ж я її діну?"

В) СТРИЛЕЦЬКІ

24.

Хлопці: алярм, гей вставаймо,
Вже останній час!

2. Наступають на три шляхи
Вороги на нас!

Скоро, хлопці, кріси в руки,
Розтягніться в рій.

2. Ворогів ми вмиє відіпрем,
Підемо на пробій!

1914 р. Слова: Ю. Назарака
Гарм.: М. Гайворонського

25.

Слава, слава, Отамане,
О, ти батьку наш!
2. Ми з тобою на ворога
Підемо всі враз!

Де ж ти, батьку, чом втікаєш?
Чом надувсь, як сич?
2. Ми всі твої вірні друзі
Ждемо на твій клич.

Коні твої осідлані,
Ми від рана ждем.
2. Вийди, батьку Отамане,
І скажи: ідемо!...

! як хмара, і як туча,
Вдарим на врагів!
2. І з тобою в трудах, в славі,
Вернемо домів!

Не час, орле, горювати,
Глум забудь і біль.
2. Краще згинуть, як так жити,
В бій веди, у бій!

Та ж ми твої соколята,
Ти ж — Отаман наш.
2. Ми до бою за тобою
Підемо всі враз!

1914 р. Слова: Ю. Назарака
Гарм.: М. Гайворонського

26.

Нема в світі кращих хлопців,
Над Січових Добровольців.
Гей, гей! Наші славні Добровольці.
Як ідуть в бій, то співають
І зо співом умирають.
Гей, гей! Наші славні Добровольці.
Йдуть на приступ гострим крісом
Поборотись навіть з бісом.
Гей, гей! Наші...
Хоч їм кулі в очі свищують,
Рій ворожий вістрям нищують,
Гей, гей! Наші...

Добровольці добре знають
За що б'ються і вмирають.
Гей, гей! Наші...
Лиш за волю кров їх летиться,
За Україну бій ведеться.
Гей, гей! Наші...

1914 р. Слова: Ю. Назарака
Гарм.: М. Гайворонського

27.

Їхав стрілець на війноньку,
Прощав свою дівчиноньку:
2. Прощай, миленька, чорнобривенька,
Я йду в чужу сторононьку.

Подай, дівчино, хустину,
Бо як у бою загину:
2. Накриють очі, темної ночі —
Легше в могилі спочину.

Лихії люди насилу
Взяли нещасною милу, —
2. А серед поля гнеться тополя
Та й на стрілецьку могилу.

1915 р. Слова: У. С. С.
Мел.: М. Гайворонського

28.

Прощай, дівчино, бо я вже йду, (2)
Благослови мя на ту війну. (2)
Ударить куля, грудь проб'є, (2)
Згадай мене, дівча моє. (2)
Прощай мені, прощай, прощай, (2)
Іду у бій за рідний край. (2)
Летіла куля понад гору (2)
Та й ударила у грудь мою. (2)
Потекла кровця річенькою (2)
Аж до тихого Дунаю. (2)
В тихім Дунаю чиста вода, (2)
Вже мого хлопця в світі нема. (2)

Слова: Перерібка У. С. С.
Мел.: М. Гайворонського

29.

Як з Бережан до кадри
Січовики манджали,
2. То краялось серденько
Із горя та печали.
Кривавилось серденько
Хорунжого Осипа,
2. Як нам з очей зникала
Та Золотая Липа.
Кривавилось серденько,
Не тихо й на хвилину,
2. Бо в Бережанах кидав
Коханую дівчину.

1916 р.

“Прощай, моє Олятко,
Дівчино чорнобрива,
2. Нас нині розлучає
Та доля нещаслива.
Чи прийде час веселий,
Чи прийде зла година,
2. Я завжди тя згадаю,
Що ти моя єдина”.
Як дівчина почула
Такі слова закляття,
2. Склонила головоньку
І впала ув обняття.

Слова: У. С. С.

30.

Ой, видно село, широке село під горою,
Ой, там ідуть наші Січовії Стрільці до бою.
Іде, іде військо крізь широке поле.

2. Хлопці ж бо то хлопці, як соколи!...
Ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, гей!
Дівчино, рибчино, чорнобривко моя,
Вийди, вийди, вийди, вийди щоскоріш до вікна!
Ой, видно село, широке село під горою,
Ой, там ідуть наші Січовії Стрільці до бою.
Попереду ідуть старші отамани,
2. Хто охоту має хай йде з нами!...
Ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, гей!
Дівчино, рибчино, чорнобривко моя,
Вийди, вийди, вийди, вийди щоскоріш до вікна!
Ой, видно село, широке село під горою,
Ой, там ідуть наші Січовії Стрільці до бою.
А хто піде з нами, буде славу мати:

2. Ми йдем за Україну воювати!...
Ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, ха, гей!
Дівчино, рибчино, чорнобривко моя,
Вийди, вийди, вийди, вийди щоскоріш до вікна!

1915-16 р.

Слова й мел.: Льва Лепкого

31.

В горах грім гуде, хоч зима паде,
Землю спорили гармати, —
Гримить війна, дуднить луна,
Дрижать ранені Карпати.
Хто живий — вставай, боронити край,
Вкритий вогнем і мерцями, —
Не буде тобі сумно в боротьбі
Між Січовими Стрільцями.
Лютий кат прийшов проливати кров,
Ванти народ наш в неволю,
І море сліз у край приніс —
Розбій, і смерть і недолю.
Та вступився кат із верхів Карпат,
Втік, наче вояк, маївцями,
Або тут і впа, як у бій попав
Із Січовими Стрільцями.

Січові Стрільці — за свій край борці,
За свою рідню і свободу,
В них боротьба — це їх судба
І дорогого народу.

І ряди могил не візьмуть їм сил,
Ворог тут б'ється з серцями:
Лицаря уб'є — думка ожие
Між Січовими Стрільцями.

Слова: О. Маковей
Мел.: Ф. Колесси

32.

Із-за синіх Карпат чути ревіт гармат,
Чути тріскіт крісів безупину.
Там вороже плем'я розтягнуло рам'я,
Щоб дорешти здобуть Україну.

2. Із-за синіх Карпат вигляда супостат,
Своїм зором шукає неситий,
Щоб дорешти здавить, у кайданах забить,
Хто ще вільний, хто ще недобитий.

Із-за синіх Карпат чути тріскіт лопат,
Там ховають згинувших героїв.
Що на рідній землі свою кров пролляли
Серед лютих, безвиглядних боїв.

2. Із-за синіх Карпат вигляда супостат,
Своїм зором шукає неситий,
Щоб дорешти здавить, у кайданах забить,
Хто ще вільний, хто ще недобитий.

33.

Коли б скорше з гір Карпатів з'їхати в долину
І вільно повітати славу Україну.

Гей нумо, хлопці, враз! Гей нумо, на приказ!
Шабельки погострім, кульбаки наложім,
Трублять трубки на тривогу,
Час нам вже, час у дорогу!

Засвітило ясне сонце, народ вибігає.
Українське славне військо весело вітає.
Гей нумо...

Вийшов батько, вийшов рідний, вийшла стара мати,
Вийшла вірна дівчинонька коня напувати.
Гей нумо...

Ой, не можу, родинонько, з тобою остатись,
Мій кінь рветься, вперед преться, та й не хоче стати.
Гей нумо...

Слова й мел.: Л. Лепкого

34.

Як мені прийдеться вмерти,
Жертвуватися для краю,
2. Будьте ласка, поховайте
Ви мене в зеленім гаю!

Лини у гаю поховайте,
Щоби деколи весною,
2. Хоч пташина заспівала
Тужну пісню надо мною.

Хоч пташина, бо з родини
Тут мене ніхто не знайде,
2. Бо в ці скали неприступні
По війні ніхто не зайде.

Потім висните могилу,
Хрест високий закопайте.
2. Під хрестом прибийте дошку,
А на ній слова подайте:

— "Тут Січовик спочиває,
Що з гарячої любови,
2. В борні ліг, як Україні
3 ніг тяжкі здіймав окови."

А під тим писемом додайте
Ще й імени, яке маю,
2. Ріс і місяць, де родився,
І той день, що в нім сконав!

То сказав, на небо глянув,
Шепнув "Боже" ледве чуто,

2. В Божі руки віддав духа,
Кругом стало тихо-смутно.

А його могилу нині,
Звеселяють пташки співом.

2. А ти, друже, як там будеш,
Змов "Богородице Діво!"

Слова С. Калиція

35.

Як я, браття, раз сконаю,
Занесіть м'я там, де знаю,

2. Занесіть м'я в Україну,
Де вродився, хай там згину.

Ви м'я, браття, поховали
Та й додому повертали,

2. Аж приходить моя мила,
Дивить, дивить, тут могила.

І вона си погадає:

"Хто в могилі спочиває?

2. Ані плити, ані рути:

Тут же мусить стрілець бути".

Ой, помалу, помаленьку

Пішла сльоза по личеньку...

2. "Урви, мила, яворини,

Як для мене сиротини.

На могилі зеленіє,

Сонце світить, сонце гріє,

2. Люди ходять зілля рвати,

Миленької не видати.

У могилі добре бути,

Там не видно, ні не чути,

2. Ні пташини, ні дівчати

У могилі не видати.

1915

Слова: Ю. Федьковича

36.

Колись, дівчино мила, а був це чудний час,
Як ще любов носила десь попід небо нас.

Ми мріяли, зідхали, кохання присягали,
А соловейко тьохкав, все тьох, тьох, тьох.

І був я дівчину вірненько так кохав,

І був би я єдину до грудей пригортав.

І був би соловейко, і був би малесенький,
Нам тьохкав на калині, все тьох, тьох, тьох.

Та десь війна взялася, і ось який кінець:

Дівчина — віддалася, я — Січковий Стрілець.

Таке то в нас кохання, закляття, сподівання,

Що в серденьку остало лиш ох — ах — ох!

1917

Слова й мел.: Л. Лепкого

37.

Човник хитається серед води,

Плеще об хвилю весло.

В місячнім сяйві білють сади,

Мріє далеко село.

2. Люба дівчино прийди, прийди,

Забудем деннее зло.

Човник хитається серед води,

Тільки одні комиші,

З вітром шуткуючи на всі лади,

Ворушать тишу тиші.

2. Люба дівчино прийди, прийди,

Дати розраду душі.

1917

Слова й мел.: Р. Купчинського

38.

Ой, впав Стрілець у край зруба,

Коло зломаного дуба,

І не встане вже! (2)

Пшов до бою по півночі,

Смерть закрила йому очі,

Від трьох куль на все! (2)

І хто ж йому заспіває,
І хто його поховає?
Хіба вітер, сніг. (2)
Ой, за тебе, рідний краю,
Наші Стрільці умирають
І він теж поліг! (2)

1916 Слова й мел.: М. Гайворонського

39.

Видиш, брате мій, товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком журавлі в вирій,
Кличуть: кру! кру! кру! В чужині умру!
Поки море перелечу, крилонька зітру!
Крилонька зітру! кру! кру! кру! кру! кру! кру!
Мерехтить в очах безконечний шлях,
Гине, гине в сірій мряці слід по журавлях.
Кличуть: кру! і т. д.

Слова: Богдана Лепкого — Мел.: Льва Лепкого

40.

Ой, та зажурились Стрільці Січовії,
Як Збруч річку проходили,
2. Хоч тільки народу
Впало за свободу,
Встоятись не було сили!
Ой, та зажурились Стрільці Січовії,
Стали гіркі сльози лити,
2. Буде лях проклятий
Батьками орати,
Матер'ями волочити!

Ой, не тишся ляше, що по Збруч — то
Ще живе стрілецька слава, [наше,
2. Вернуться ще тії
Стрільці Січовії,
Задрижить тоді Варшава.

1919 Слова й мел.: Р. Купчинського

41.

Бодрімось, Брати Галичани,
Не час на розлуку, не час.
2. Нам ще Великдень настане
І сонце засяє ще в нас!

Почують ще гори і доли
Наш брязкіт оружжя і спів,
2. А синьо-жовті прапори
Замають Перемишль і Львів!

42.

В Карпатах сум і жаль настав,
Во ворог знов Батьківщину взяв.
2. Зідхання-проклін несеться з гір до гір,
Гуляє орда ворогів!...
І Тиса сумно клекотить,
І лєс на Говерлі жалісно шумить:
2. Несуть нам кати вже волю на багнетах
І лється кров у потоках!
Сірим шнурком Січ іде,
Січовиків у бій веде;
2. Стогнуть-гудуть твердї шляхи биті:
Несуть вже волю Україні!
Розіб'єм наших ворогів;
Мадярів, ляхів, москалів;
2. Воскресне усім Батьківщина мила,
Нам наша слава Україна!
Цвіт народу і краса
Справжню волю нам несе,
2. До зброї всі вірні діти козацькі
З кинчем: "Гей, слава Україні!"

43.

Непівайте про руїну, (2) Життя дала за свободу, (2)
про Карпатську Україну. (2) За самостійність народу. (2)
І Січ славно воювала, (2) А над Хустом ворон кряче, (2)
і свободу життя дала. (2) На чужині мати плаче. (2)

А Тисою плывуть трупи, (2) Тепер трупів не ховають, (2)
Серце тріскає з розпуки. (2) Похоронів не справляють. (2)

Подивіться, соколята, (2) Зашуміла Тиса з горя (2)
Чи не несе річка тата. (2) Та й понесла кров до моря.

Несе сестру, несе брата, (2) Зашуміла Тиса з болю (2)
Мамі мужа, дітям тата. (2) Та понесла в море волю! (2)

44.

Гей, сміло, друзі, як один,
До дружньої роботи,
Хай згине ворог, наче дим,
Хай щезнуть всі турботи.

2. Плече об плече, рамя об рамя —
Хай кріпне душею стрілецькая сім'я.

Задовго ми вже одинцем
Блукаєм в чистім полі,
Ми йдем з піднесенням чолом
Назустріч кращій долі!

Плече об плече...

В) "СІЧОВІ"

45.

(Мел. "Соколи, соколи"...)

У Січі! У Січі! Гуртуймось брати,
Хай слава козацька востане!
Хай клич наш побудить дрімучі хати,
Взиває зривати кайдани!

2. Боролись завзято колись-то діди,
Кістками степи укривали;
В кітлах розжарених палились вони,
На палях у Турка конали!

До бою! До бою! Зве поклик і нас,
Та не на рушниці, шаблюки.
Інакша днесь зброя, інакший бо час,
В нас зброя просвіти і злуки.

2. Доволі сварились колись-то діди,
Пора нам єднатися нині,
Лиш влучності сильні добудуть сини,
І полі і щастя Україні!

Гей, хлопці молодці! як мур всі тверді,
Поглиньте на стяг наш там вгорі:
"Усі за одного, один за усіх!"
Сіне на нашім прапорі.

2. Доволі ходили в ярмах вже діди,
Доволі згинати й нам спину,
Лиш смілим завзяттям поставлять
Вільну, самостійну Україну! [сини

Слова: В. Лебедової

46.

Гей, Січ іде! Красен мак цвіте!
2. Кому прикре наше діло, нам воно святе!

Гей, Січ іде! Топірцями брень!
2. Кому люба чорна пільма, а нам ясний день!

Гей, Січ іде! Мов бджола гуде!
2. Разом руки, разом серця і гаразд буде!

Гей, Січ іде! Підківками брязь!
2. В нашій хаті наша воля, а всім зайдам зась!

Слова: І. Франка — Мел.: Народня

47.

Гей! там на горі Січ іде,
Гей! малиновий стяг несе,
Гей! малиновий, наше славне товариство,
Гей! машерує раз, два, три!

Гей! на переді кошовий,
Гей! як той орел степовий. — і т. д.

Гей! а по заду осавул,
Гей! твердий хлопець, як той мур. — і т. д.

Гей! а по боках четарі,
Гей! то сторожі вогневі. — і т. д.

Гей! остамане батьку наш!
Гей! ве́ди батьку вперед нас! — і т. д.

Гей! молод хлопче, позір май,
Гей! та до Січі приставай! — і т. д.

Гей! наша Січ нам дорога,
Гей! як та мати всім одна. — і т. д.

Гей! повій вітре з синіх гір,
Гей! на прапор наш, на топір. — і т. д.

Гей! повій, вітре, зо степів,
Гей! дай нам силу козаків! — і т. д.

Гей! дай нам силу й відвагу,
Гей! Україні на славу! — і т. д.

Слова: Клима Обуха — Мел.: Народня

48.

Ой зацвіла черемшина, з неї цвіт приунав,
Гей, гей! З неї цвіт приунав.

Машерують козаченьки, бо такий приказ внав.
Спускається Січ преславна згори надолину.
А мій милий, чорнобривий всамперед ступає.
За ним славне товариство, як той мак, як той мак.
Ніженьками вибиває в один такт, в один такт.
А між ними пан хорунжий; хоругов, як той цвіт.
За нев підуть козаченьки аж за море, на край-світ.
А преславний осавула чогось бров насупив,
І козацькі свої вуса аж за вуха закрутив.
Ой, ти славний осавуло, не сумуй, не сумуй!
А із нами козаками погарцюй!

Слова: М. Залізняка — Мел.: Народня

49.

Г) ПОВСТАНСЬКІ ПІСНІ (УПА)

Вже нечір нечоріє, повстанське серце б'є,
А лента набої поспішно подає.

Ах, лента за лентою — набої подавай,
Український повстанче, в бою не уступай!
В марші цілу нічку, а в ранній зорі
Почались завзяті, запеклі бої.

Ах лента...
А ворог атакує і преться щосил,
Юнак кулеметчик їх виправно косив.

Ах лента...
Як сонце сходило, втомлений юнак,
Унав він рансний, унав він на взнак.

Ах лента...
До нього санітарка поспішно іде,
В обличчя вдивляється, його пізнає.

Ах лента...
Він в неї вдивляється, а рана запекла, —
Вже біля кулемета дівчина молода.

Ах лента...
А ворог атакує в останній момент —
Наново вигрів вже затихлий кулемет.

Ах лента...

50.

Гей, маршують вже повстанці,
Як давно колись стрільці,
Сіє зброя їх у сонці,
Грає усміх на лиці.

Хто живий, хто живий,
В ряд ставай, в ряд ставай
Здобувати, визволяти
Любий рідний край!

Тільки зброя дасть нам волю,
Гей, юначе, не барись,
В тихих водах, ясній зорі
Знов заспоють, як колись.

Хто живий...

Вже не буде ворог лютий
Роспинати нам братів,
Не влимає отрути
В серця чисті юнаків.

Хто живий...

Перед нами молодими
Простелився волі шлях,
Пісня лине в небо синє
Переможно має стяг.

Хто живий...

51.

Гей на півночі, на Волині,
Створилась Армія УПА,
Щоб вже воскресла Україна
І завітала свобода.

Про контингенти там не знають,
Живуть там люди, мов в раю,
Бо за цю волю, за свободу,
Волинь пролягла кров свою.

Горли села і містечка,
Борці боролись ніч і день,
В перших рядах борців-героїв
Згинув Івахів, наш Василь.

Упав як лицар України,
На полі слави як борець,
Ціле життя страждав по тюрмах,
Геройська смерть сплела вінець.

Прощай, герою України,
Прощай, наш друже дорогий,
Твої діла нам незабутні,
А твій наказ для нас святий.

Сестра в селі рідненькім плаче,
Щодня виходить за село,
Чи не вертає любий братчик,
Чи не побачить вже його...

Не плач, сестричко, не журися,
Поглянь у синю далечінь —
Твій брат умер, та жити буде
В піснях майбутніх поколінь!

52.

Гей, повстанці українські,
Як це вам здається,
Прийшов москвин в вашу хату,
Та й ще з нас сміється.

Нападає на всі села,
Б'є, мордує діти,
Палить села і хутори,
Мусять всі терпіти.

Разом з нами в святім бою
Стануть всі народи,
Бо усім їм московщина
Не дає свободи.

Вже повстанці України
Взяли кріси в руки,
Здобувають Україну
Козаків правнику.

53.

Гей, степами, темними ярами
Гідуть походом залізні полки
Хто підвизаний, хай іде із нам,
Лицарями будьте, юнаки!

За нікого битись не будемо,
До нікого в наїми не підем,
Для України ми усі живемо,
І за неї голови складемо.

Кожний ворог йде нас визволяти,
А для себе землю він краде,
На могилу землю буде мати!
На могилі воля зацвіте!

Лети, пісне, попід небесами,
До українських промовляй сердець,
Хай же буде наша воля з нами,
А ворожим замірам кінець!

54.

Збудись, могутня Україно,
Козацький краю, встань на змаг.
Туди, де сонце, де вершини
До перемоги йде твій шлях.

Готуйсь у бойові лави,
Козацьке плем'я молоде,
До перемоги й до слави
УПА в боях тебе веде.

Вже степ Твій знову вкрився кров'ю,
В пожарах цілий світ горить,
Наїзники в смертельнім бою,
Рішають, хто з них має жить.

Готуйсь...

Нехай кривавляться прокляті,
Тіла їх прийме чернозем.
Лиш нам на сході панувати, —
І панувати ми будем.

Готуйсь...

55.

Із гір Карпат несеться гомін волі,
Із гір Карпат несеться волі зов...
Там синьо-жовті лопотять прапори —
Там вже заграла українська кров.

Там борами мандрують "Сіроманці",
На плечах кріс, граната у руках...
Батьківщини це вірні повстанці
Виконують провідників наказ.

Бандера шлях до волі нам покаже...
З його наказу ідемо у бій!

І розіб'єм, розгромим кодро враже,
Запалимо визвольний буревій.

Гей, рідний брате Заходу й Сходу,
Єднайсь в один ударний моноліт!

Ми Україні вибором свободу,
Загарбницький повалимо ми світ!

Батьківщино, о люба наша Мати,
Ми знищимо ката, волю принесем.

І загримлять могутнії гармати,
Вітаючи Тебе з воскресним днем.

56.

Коли ви вмирали, вам дзвони не грали,
Ніхто не заплакав за вами,
Лиш в чистому полі ревіли гармати,
А зорі вмивались сльозами.

Коли хоронили вас в темну могилу,
Від крові земля почорніла,
Під хмарами круки стадами літали,
А бурю битва греміла.

На ваших могилах хрести почорніли,
Калина до долу зігнулась,
Сніть, хлопці, соколи, ми гостримо зброю
І ідемо на поклик до бою.

57.

Ми — українські партизани
Рушаєм лавами у бій,
За нашим прикладом повстане
Народ пробуджений якстій.

Вже грають сурми, близько воля,
Вже рветься серце, кличе кров,
В вогні кується наша доля,
Встають заковані з оков.

58.

Ну і що ж, що прийдеться нам вмерти
У похідній шинелі в житах,
Ми у вічі сміємося смерті,
А вмирати прийдеться лиш раз.

Будуть нас на воротах прощати
Надаремно дівчата ждучи,
Будуть нам маршової співати
До атаки гранати рвучись.

Наша сотня залізна ударна,
Наша сотня в бою багатир,
Нас тризуба веде знам'я грізне
І завзятий наш друг командир.

За потоптану честь України,
За поганьблену землю святу,
Ми йдем, щоб підняти з руїни
Українську державу нову.

59.

Подай, дівчино, ручку на прощання,
Може останній вже раз.
Прийшла хвилинка — час іти до бою.
Мушу сповняти мій наказ.

Ми йшли до бою темної ночі,
А ясні зорі сіяли.
Гармати били, а ми наступали —
Один по другому падали.

Бачив я, бачив раненого,
Він впав на землю ще живий,
З грудей червона кров текла рікою, —
Останні слова говорив.

Напишіть до батька, напишіть до нень-
Напишіть до любої дівчини. [ки,
Що гостра куля грудь мені зранила
В бою за волю України.

60.

Розпрощався стрілець зі своєю ріднею,
І поїхав в далеку дорогу,
За рідний край, за стрілецький звичай
Прийняв бій за свою перемогу.

А вітер колише зелену траву,
Молодий дуб до дуба схилювся,
Листя шелестить, вбитий стрілець лежить,
Над ним коник його зажурився.

Ой, коню, мій коню, не стій ти даремне
І землі не розкопуй копитом
Віжи, коню мій, скажи неньці моїй,
Що я лежу у лісі убитий.

Хай батько і мати і рідні сестри,
Нехай вони за мною не плачуть,
Я в лісі лежу, за ріднею тужу,
Чорний крук наді мною лиш кряче.

Ряди за рядами ідуть партизани,
До походу гармати їм грають,
За народню честь — за знущення і смерть —
Вони ката усюди карають.

61.

Світить місяць понад темним лісом,
Буйний вітер кругом завіва,
Із гір Карпат ярами на долину
Сотня повстанців гордо виступа.

Гей, гей! Гей, гей!
Сотня повстанців гордо виступа!

Лунає пісня довкруги бад'яра,
Кожний тисне зброю у руках,
Журчить потік, шумлять карпатські бори,
Веселий усміх грає на устах.

Гей, гей! Гей, гей!
Веселий усміх грає на устах!

Стогнуть бори і палають села,
Що їх клятий комунар палить,
Ось ще хвилина, кари час настане,
Настане суд і катові не жить!

Гей, гей! Гей, гей!
Настане суд і катові не жить!

Тремтять кати, почувши брязкіт зброї
Юних орлят і месників за кров,
Встає народ, вже сходить сонце волі,
Вже досить мук, недолі і оков!

Гей, гей! Гей, гей!
Вже досить мук, недолі і оков!

62.

Там під лісом, темним бором
Повстанці наші йдуть
І на руках своїх кремезних
Товариша несуть.

І знову хмари потемніли,
А з моря йде туман.
Скажи, скажи чого задумавсь,
Повстанський отаман?

А той товариш, хлопець бравий,
Повстанець молодий,
Він цілий кров'ю обіллятий,
З розбитими грудьми.

І знову хмари потемніли,
Стріляв наш кулемет,
Комуна боса утікає,
УПА іде вперед!

А як вже вийшли на поляну,
Сказали сотням: "Стань!"
Сказали сотням: "Стать на струнко!"
І: "На могилу глянь!"

І знову хмари потемніли,
А з моря йде туман.
Скажи, скажи чого задумавсь,
Повстанський отаман?

Сни, наш друже, хлопча бравий,
Відважний, молодий,
Тебе ми з честю поховаєм,
А завтра підем в бій.

І знову хмари потемніли,
Стріляв наш кулемет,
Комуна боса утікає,
УПА іде вперед!

63.

Ціла, ціла калинонька,
А й в'янути стала,
Що чого ж ти, дівчинонько,
Врасти перестала.

Не хилися, калинонько,
Вітями додолу,
Повернеться незабаром
Твій милий додому.

Пішов, пішов мій миленький
Повстанські зағони,
Не журись, мое серденько,
Ін край наш боронить.

Хай не плаче стара мати
Дрібними сльозами,
Буде, буде перемога
Та й за повстанцями!

64.

Чи то буря, чи то грім, чи гуде де хмаролім.
Що земля на сто миль грає грізно.
Від Кубані аж до гір чути голос: позір,
В ряд ставай, щоб не було запізно.

В ряд ставай, готовись, на ніщо не дивись,
Чи смерть стріне тебе, чи Семена.
Кидай неньку стару, кидай любку й сестру —
Бо настала велика потреба.

Бо настав такий час, що умре кожний з нас,
Не на ліжку, а в полі, у бою.
І в хвилину важку спом'янеш вітчину,
Що для неї вмираєш з любови.

65.

Там на горі, на Маківці
Там воюють Січовії Стрільці,
Хлопці, підемо, боротися за славу,
За Україну за рідні права — Державу!

У Києві злата брама,
На ній висить синьо-жовта фана:
Хлопці, підемо...

Три дні б'ються, не даються,
Йдуть до бою ще й сміються.
Хлопці, підемо...

Там на горі посідали,
І так собі заспівали:
Хлопці, підемо...

66.

Я сьогодні від вас від'їжджаю
Боронити ріднесенький край,
Може вернусь, а може загину,
Ти, дівчино, про мене згадай.

І згадай ті щасливі хвилини,
Як любились, кохалися ми,
Твоє личко рожевий цвіточок,
Твої очі чарують мене.

А удома старенькая мати
Свого сина в вікно вигляда,
Чи поверне він з чорного лісу,
Чи покращить матусі життя?

Ой, не плач, не ридай, стара мати,
Твого сина на світі вже нема.
Він загинув в повстанському бою,
Залишилась могила сумна.

Поскидали вони мазепинки,
І клялися за нього пімстити.
Щоб вже кров не лилася даремне,
І щоб пеньку стару звеселить.

НАРОДНІ

А) ПОБУТОВІ — НАСТРОЄВІ

67.

Гей, на горі там жінці жнуть!
А попід горою, долом-долиною
Козаки йдуть!

По переду Дорошенко
Веде своє військо, військо запорізьке,
Хорошенко!

В середині наш хоружий:
Під ним кониченько, під ним вороненький,
Грає дужий!

А по задку Сагайдачний,
Що промівав жінку за тютюн та люльку,
Необачний!

Гей! вернися, Сагайдачний!
Візьми свою жінку, віддай тютюн, люльку,
Необачний!

Мені з жінкою не возиться,
А тютюн та люлька козаку в дорозі
Знадобиться!

Гей, хто в лісі, озовися!
Та викрешем огню, запалимо люльку,
Не журися!

68.

Від Кавказу і від Дону,
За Карпати і по Сян:
Рідна нісина, рідна мова,
Рідний український лан!
Як широка Україна,
Українське серце б'є!
Все рідненьке, дорогеньке,
Все нам миле, дороге!

69.

Що ж я буду бідний дияв
Що я жита не посіяв?
Гречка ми ся не вродила,
Доле моя нещаслива!

Сусід оре, сусід сіє,
У сусіда зеленіє;
А у мене не орано,
І нічого не сіяно.

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила,
А у мене ні хатинки,
Нема щастя, нема жінки.

За сусідом молодиці,
За сусідом і вдовиці,
І дівчата поглядають,
Всі сусіда поважають.

У сусіда оборogi,
У сусіда повні стоги;
А у мене ані нивки,
Ані сіна стебелинки.

Піду я між ліси, гори,
Піду я між темні бори,
Та й там буду смерти жда
На недолю нарікати.

70.

Ой, там за Дунаєм, там за тихим Дунаєм
Молодець гуляє, молодець гуляє:

Молодець гуляє, та молодець гуляє,
Він кричить-гукає, він кричить-гукає.

Подай перевозу, та подай перевозу
Хай перевезуся, хай перевезуся.

На свою Україну, та на свою Україну
Хоч раз подивлюся, хоч раз подивлюся.

71.

Стрільцем я бути рад! стрільцем я бути рад!
Як побачу порошницю, пістолята і рушницю,
Чорну з борсука торбину і стрілецьку одежину.
Стрільцем я бути рад! стрільцем я бути рад!

По лісах, горах, долинах, скалах, дебрах, полонин
Літо, зиму, ніч і днину, бушував би без упину.
Стрільцем я бути рад! (2)

На травичі спочивав би, свіжий воздух все вдихав.
Слухав пtiчні милі співи, подивляв би цвіти лісні.
Стрільцем я бути рад! (2)

Там під дубом при потічку, чатував би в ясну нічку,
А серна прийде я з'очу, виміряю і не збочу!
Стрільцем я бути рад! (2)

Гарм.: о. Й. Роги ЧСВВ.

72.

У горах Карпатах хотів би я жити,
З гори на долину хотів би я ходити,
2. Там пtiчки співають стихенька все у-ха-ха,
Голос сопілки там чути щодня.

У горах Карпатах, де сосна росте,
Там зілля пахуче весною цвіте.
2. Там пtiчки співають...

У горах Карпатах, де зілля росте,
Там гуцул в збаночку молочко несе.
2. Там пtiчки співають...

73.

Ой поїхав Ревуха на море гуляти,
Перевісив через плечі сагайдак багатий.
Грай море, Чорне море, Біле море, галагірі, гей!
А наш батько Ревуха, бистрі коні має,

Галагірі, галагірі, галагірі, гей!
Та як сяде на карого, мов вітер гуляє,
Грай море, Чорне море, Біле море, галагірі, гей!
Галагірі, галагірі, галагірі, гей!

74.

Бистра вода, бистра вода
Беріженьки зносить.
2. Молодий стрілець, молодий стрілець
Отамана просить:

"Пусти мене, отамане,
Із поля додому,
2. Бо там заплакала, бо там затужила
Дівчина за мною."

“Пущу тебе, пущу тебе

Але не самого —

2. Скажу осідлати, скажу осідлати
Коня вороного”.

75.

Верховино, світку ти наш!

Гей, як у тебе тут мило!

Як хвилі рік пливе тут час,

Свобідно, шумно, весело.

2. Ой, нема то краю, краю, над ту Верховину,
Коли б мені погуляти хоч одну годину.

З верху на верх, а з бору в бір

З легкими в серці думками,

На плечах кріс, в руках топір,

Бує легінь пляями.

2. Черемоше, Черемоше, чиста твоя вода,
Дівчинонько з Верховини, яка ж твоя врода!

Гей, що нам там Поділля край!

Нам полонина — Поділля,

А бори — степ, ялиця — май,

А звіра голос — весілля.

2. Як зашумить коломийка, ватаг загуляє,
Чорнобриву дівчиноньку кругом обертає.

Літом цілим як ніч, так день,

Хлопці гуляють там наші,

Свобідна там вода, вогень,

Достатком ліса і паші.

2. Задудніли сіромахи в полонині чути,
Як же тебе, Верховино, тяжко позабути!

За М. Устияновичем

76.

Весною ранком гай зазеленівся,

А мої очі рано розялились.

Як би не ти, сумна б я не ходила —

Ні в день, ні в ніч не була б у журбі.

Сидить дівча над бистрою водою

І так жалібно пісню гомонить:

Бистра вода, візьми мене з собою,

Бо я не можу на тім світі жити.

І так дівча ту пісню гомоніло,

А буйний вітер її потішав:

Нема, нема — ніколи вже не верне

Цей найдорожчий, що мене кохав.

А він поїхав і мене покинув

І ще за мною не буде тужив.

Інший подав свою біленьку руку

І буде з нею вік свій цілий жив.

Нехай йому так завсіди живеться,

Як нині в гору проживаю я,

Нехай вона буде йому так мила,

Як мені миле нинішнє життя.

77.

Мені ворожка ворожила,

Щоб не любила я хлопців два.

Бо хлопець любить та й покине,

А ти, дівчино, будь сама.

Покине карі оченята,

Покину дівчину любить,

Покине дівчину любити,

Ще й немилою назива.

Піду до ліса, заблуджу я,

Нехай шукає він мене.

Піду до моря — утоплюся,

Нехай не бачить він мене.

Дівча до моря зближається,

А бистра хвиля не дає,

Дівча з миленьким прошається

Правої ручки не дає.

І в ту годину й в ту хвилину
Дівча у море скочило,
Лиш де-не-де поміж хвилями —
Воно рученькою махнуло.

78.

Ой на ставі на ставочку
Та на ставі.
Там плавало два козаки
Та на човні.
Там дівчина воду брала
Та брала.
Ще й козака соколونьком
Та назвала.
Ти, козаче гарний хлопче,
Та соколе.
Візьми ж мене на той човен
Та з собою.
Рад би я тя, дівчинонько,
Та з собою.
Рад би я тя, дівчинонько,
Та з собою взять.
А хто ж буде лебедята
Та заганяць?
Ой знайшовся гарний хлопець
Та й ще стрілець.
Стрілив, забив що найкращу
Та з лебедиць.
Розсипалось біле пірячко
По саду.
Розіллялась кров червона
То по ставу.

79.

зпрягайте, хлопці, коні
Й лягайте спочивать,
я піду в сад вишневий
сад криниченьку копать
(Маруся)!...

Копав, копав криниченьку
У вишневому саду
Чи не вийде дівчинонька
В рано вранці по воду?

Анна, вийшла дівчинонька
Вранці воду брать,
на нею козаченько
на коня напувать.

Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе образив,
Що я вчора із вечора
Кращу тебе полюбив.

Вона, просив відеречка
на йому не дала,
вранці, вдарила з ручки пер-Руса
на його не взяла.

Вона ростом невеличка
Ще й літами молода,
пер-Руса коса до пояса —
В косі стрічка голуба.

Запрягайте, хлопці, коні
Та й поїдем герцювать,
Ой, поїдем в степ широкий
Слани, волі здобувать...

80.

Там у полі під білою березою,
Там, де місяць так ясно світив.
Там стояла вродлива Маруся, гей!
І так милій її говорив.

Ти, Марусю, хороша-вродлива.
Ти, Марусю, хорошого роду
Шукай собі іншого козака, гей!
Бо я іншу дівчину люблю...

По що ж ходив до мене три роки,
На що ж мені дарунки присилав?
А тепер ти мене покидаєш, гей!
Нащо ж серце моє розкохав?!

І побігла Маруся над річку
І побігла в вишневий садок
І так довго над річкою стояла, гей!
Аж річка збудилася зі сну...

Ой ти, річко, ти, річко бистрая,
Запеси ти мене, молоду,
Запеси ти мое біле тіло, гей!
Так, щоб мати його не знайшла...

А в неділю так дуже раненько,
Як дівчата із хлопцями йдуть,
А Марусю хорошу-вродливу, гей!
В домовині на цвинтар несуть...

81.

За горою, за лугом
Ходить всяк за плугом,
2. Оре ниву не свою,
Добре, що в своїм краю.

Тут гранати орали,
Тутки наші вмирили,
2. За те поле, за село,
Та чи ж мало їх лягло?

Оре нивку та й тужить:
"Хто родині послужить?"
2. Хто їй з'оре і піжне,
Як не стане і мене".

Треба землю зрівняти,
Де орали гранати.
2. Всі ті рани на ріллі,
Що зробили москалі.

Сонце гріє так мило,
Світ як золотом вкрило.
2. Лиш здалека громи б'ють
Людям жити не дають.

"Я ті рани загою
І слід щезне по бою.
2. Тут пшениця поросте
Синій блават зацвіте!"

"Станьте, коні вороні,
Бо є ями в загоні.
2. І могили на межі,
Ще й до того не чужі..."

А вояцькі могили
Будуть травку родили,
2. Жнець тут сяде, відпій
Бідні душі спом'яне!

Слова: О. Маковей

82.

Заграй ти, цигане старий,
Такої, як гадаю;
І грошей дам, вина теж дам,
Всього, що тільки маю;

Заграй, заграй, отую пісню
Що то колись співала
Старая ненька, як мене
В колиці колихала.

Бо лютий біль отут горить
І груди розпирає,
А бідне серце так болить,
Що гине, умирає.

Чаруй мені минулі дні,
Літа ті молодії,
Прегарні, золотії сні,
Той рай і ті надії...

Провадь мене ти звуком тим
В садочок, де я грався,
Чаруй і другів всіх моїх,
Що мною величався.
Чаруй мені дівчину ту,
Що мною гордувала...
Збудь тих всіх, що вже земля
Навіки повкривала...

Збудь, чаруй минулість цю:
Хай ще хоч раз заплачу,
Бо сліз нема з того часу,
Як доленьки не бачу.
Чаруй, старий! Як потечуть
Дві сльози по личеньку,
То легше стане у душі
І легше на серденьку!

Слова: С. Воробкевича

83.

Нумо ж, браття, до зброї
На герць погуляти: слави добувати!
2. Ой, чи впав, чи пропав, двічі не вмирати.
Гей, нумо ж до зброї!

Вдаримо з гаківниць,
Гукнемо з гармати: слави добувати!
2. Ой, чи впав, чи пропав, двічі не вмирати.
Гей, нумо ж до зброї!

Нам допоможе святий Юр
І Пречиста Мати: слави добувати!
2. Ой, чи впав, чи пропав, двічі не вмирати.
Гей, нумо ж до зброї!

84.

Ой не ходи, Грицю, на вечерниці;
Бо на вечерниціх дівки-чарівниці,
Солому палять і зілля варять
Тебе, Грицуню, здоров'я позбавлять.

Там то одна чорнобривая,
То чарівниця справедливая!
І чарівниця і зілля знає,
Тебе, Грицуню, заздрісно кохає!

У неділю рано зілля копала,
У понеділок полокала,
А у вівторок зілля варила,
В середу рано Гриця отруїла.

Прийшов же четвер, Грицько умер,
Прийшла п'ятниця поховали Гриця.
Сховали Гриця близько границі,
Плакали за ним всі молодіці.

І хлопці Гриця всі жалували,
Чорнобривую всі проклинали;
Нема і не буде другого Гриця,
Його зігнала з світа чарівниця!

В суботу рано мати доню била:
"На що ти, доню, Гриця отруїла?
Чи ти не знала, що зілля уміє,
Що Гриць сконає, нім когут запіє?"

— "Ой мати! мати! жаль ваги не має, —
Нехай Грицуньо аж двох не кохає,
Оце ж тобі, Грицю, за тее заплаता:
Із чотирьох дощок темная хата!"

85.

Ой у полі нивка, росте стебелінка,
2. Там дівчина жито жала, сама чорнобривка.

Жала вона, жала, сіла спочивати,
2. Їхав козак з України, мусів шапку зняти.

Мусів шапку зняти, добридень сказати,
2. Помагай Біг, дівчинонько, тее жито жати.

А дівчина встала, встала, відказала,
2. А ще того козаченька серденьком назвала.

Як підеш додому, не кажи нікому,
2. Бо рознесуть лихі люди, як вітер солому.

А вітер буйненький, соломця легенька,
2. Візьмуть мене люди в зуби, я ще молоденька.

А вже ж тая слава по всім світі стала,
2. Що дівчина козаченька серденьком назвала.

86.

Чи я в лузі не калина була?
Чи я в лузі не червона була?

Взяли мене поламали
І в пучечки пов'язали:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

Чи я в полі не пшениця була?
Чи я в полі не озима була?
Взяли мене позжинали,
І в сніпочки пов'язали:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

Чи я в степу не травиця була?
Чи я в степу не шовкова була?
Взяли мене покосили,
І в копиці позносили:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

Чи я в батька не дитина була?
Чи я в батька не кохана була?
Взяли мене повинчали,
І світ мені зав'язали:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

87.

Взяв би я бандуру, настроїв, заграв,
2. Щоби голос пісні до небес лунав.

Нивами, ланами, понад лугів цвіт,
2. Гей, летіла б пісня у далекій світ.

До борби кріпила б за добро, красу,
2. За бездольний народ, за справу святу.

Лунала би пісня, як той цвіт вишень,
2. Солодка, як мрія, палка, як вогень.

- А де б не торкнулась крайчиком крилець,
2. Там вливала б радість до сумних сердець.
Слова: В. Лебедової — Мел.: Д. Січинського

88.

Родимий краю, село родиме!
Вас я вітаю місця родимі!
2. Зелені ниви, ліси, могили!
Щасливі з вами дні ми упили!

Мала хатино, стріхо старенька!
Мила родинно, нене рідненька!
2. Вас повітати душа бажає,
Потіхи більшої в світі немає!

І ти, криничко, свідку любови!
Вітай, сестричко, вітай же знову!
2. Скажи ми правду, скажи святішу,
Чи я ще знайду любов давнішу?

Тут і гарніше луг зеленіє,
Тут і тепліше сонечко гріє.
При вас бажаю віку дожити —
В землиці рідній кості зложити!

Мел. В. Матюка — Гарм.: о. Й. Рого ЧСВВ.

89.

Крилець, крилець сокола дай!
Полину, злечу в рідний край.
Де рідна хата, наче в віночку,
Сади довкола. гори й горбочки!
2. Ріки квітучі береги,
Ліси, діброви, гай, луги.
А верхи гір сягають зір!

Крилець, крилець, хай злечу там!
До мого щастя, райських брам.
Де верхи зносить наш Бескид гордий,
Там чародійні тихі акорди!

2. Рай, супокій відчує грудь,
Несить м'я крильця, в край прилуд,
В рай ранніх літ, в той дивосвіт!

Гарм.: В. Матюка

90.

Серед поля широкого дубець виростає;
Ой, тим полем на воронім молодець гуляє.
Віють вітри, віють буйні, аж дуб похилився;
Скажи, скажи, козаченьку, куди ти пустився?

Чи ти їдеш в Туреччину християн визволяти,
Чи ти їдеш в Україну долі добувати?

Не їду я в Туреччину, ані в Україну;
Від могили до могили соколом полину.

Полину я, полину я, до могил приляжу,
Батькам нашим всю тяженьку долю розкажу.

Розкажу їм наше горе, наше лихоліття;
Тенер, скажу, сердешнії, поблагословіте!

Благословіть! погуляєм у чистому полі!
Не чужої ми шукаєм, а своєї долі!

Не чужого ми бажаєм, а свого права;
Де полягла, там воскресне українська слава!

Слова: Волод. Шашкевича

91.

Шуми вітре, шуми буйний
На ліси на бори,
2. Мою журну неси думку
На підлиські гори.

Там спочинеш, моя думко,
В зеленій соснині,
2. Журбу збудеш, потішишся,
У лихій годині..

Там ти скаже дуб старенький,
І один і другий,

2. Як там жив я ще маленький
Без журби, без туги.

Там ти скаже та соснина
І вся деревина,

2. Як там грало моє серце,
Світала година.

У садочку соловейчик

Щебетав пісеньки,

2. Розвивав ми пісеньками
Літа молоденькі.

Підлисецька горо біла!

Як тебе не бачу,

2. Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу.

Слова: М. Шашкевича

92.

Стоїть гора високая, попід горою гай,
Зелений гай, густесенький, неначе справді рай.

Під гаєм в'ється річенька, як скло вода блищить,
Долиною зеленою кудись вона біжить.

Край берега, у затишку, прив'язані човни,
І три верби схилилися, мов журяться вони:

Що пройде тепле літечко, повіють холода,
Осиплеться їх листячко — і понесе вода.

Журюся й я над річкою, біжить вона, шумить;
А в мене чуле серденько і мліє і болить.

Ой, річенько голубонько! як хвилички твої —
Пробігли дні щасливі і радощі мої...

До тебе, люба річенько, ще вернеться весна,
А молодість не вернеться, не вернеться вона!

Стоїть гора високая, зелений гай шумить,
Пташки співають голосно і річенька блищить.

Як хороше, як весело на білім світі жить!...
Чого ж у мене серденько і мліє і болить?

Болить воно та журиться, що вернеться весна
А молодість не вернеться, не вернеться вона!

Слова: Леоніда Глібова

93.

На чужині загигаю,
Марно життя йде.
Із ріднею споглядаю,
А де ж вона, де?

О, мій Боже милостивий,
Верни ж мя домів,
Хай почую ще раз милий
Звук родинних слів. (2)

Звідти легше вітер віє,
Де родинний край;
Там інакше вечоріє,
Там то щастя-рай;

То ж мя гадка туди тягне,
То ж і сну нема,
Боки серце там не лягне,
Не усхне сльоза. (2)

Слова: Гушалевица — Гарм.: В. Матюка

Ви, родинні мої ниви,
Коли ж знов до вас
Прогорну я, і щасливі
Будем снити враз

Про любові і про долю
Своєї вітчизни,
Чи не вернеться ніколи
Часочки весни?

Як маються повертати,
Скажіть ми, скажіть!...
Бо ж горести потішати
Ніт поради, ніт!

Ой, тоді буде миліше
Хоч і в чужині,
Коли літо щасливіше
Зійде вітчизні!

94.

Там, де Чорногора сумно Угрів край вітає,
Там, де біла Тиса шумно Чорну здоганяє;
Там ти, любко моя мила, як цвіт процвітала,
Там ти літа молоденькі в щасті проживала.

І я щастя шукаючи, тамтуди зайшов,
Долі собі глядаючи, тебе я найшов.
Бог подучив мя з тобою, щастя, долю дав!
Ах, чому так молодую тебе мені взяв?

Ти вірно мене любила, я тебе любив,
Ти зо мною в щасті жила, і я був щаслив...
Де ж, а де ж ти ся поділа, вірний друже мій?
Чом так скоро улетіла в вічний супокій?

Глянь, як мої тужні очі гіркі сльози ллють!
Діти твої вдень і вночі мами своєї ждуть.
Прийди, любя, мужу твому сльози угамуй!
Прийди, мамо, та додому, дітей нагодуй!

Вони батька все питають, де я матір дів?
З плачем мені докучають, чом ї не привів?
Вставай, мила, з гробу свого, дітей накорми,
Або мене ти з собою до гробу візьми.

Слова: Олекс. Заклинського

95.

Соловію (2) маленький,	Ані брата, (2) ні сестри,
В тебе голос тоненький; (2)	Та нікому провести. (2)
Защобечи (2) ти мені,	Мене бідну (2) сироту
Бо я в чужій стороні. (2)	У чужую сторону; (2)
Бо я в чужій (2) стороні:	Ой знімуся, (2) долину,
Нема роду при мені; (2)	Чи не знайду талану. (2)
Ані роду, (2) родини,	Усю гору (2) ізійшла,
Ні вірної дружини. (2)	А талану не знайшла, (2)
Ані неньки, (2) ні вітця,	Тільки знайшла (2) долину
Та нікому журиться. (2)	Материну могилу. (2)

96.

Гей, орле, орле, сивий соколе!
Чи коли бував ти в моїй стороні? (2)
Ой, був я, хлопче, в твоїй стороні,
За тобою плачуть там сестриці дві. (2)
Плаче старенька матінка твоя,
За тобою в неї туга і сльоза. (2)

97.

Нераз у кімнату мою,
Заляже сум глибокий,
2. З жалю я голову склоню,
Бо сам я самотній.

Встає минуле мов живе,
І щось болить так в грудях,
2. Невже ж той образ ще не вмер,
Не згине злоба в людях?

І тисяч-тисячі могил,
Говорять про Україну,
2. Серед могил-хрестів безліч,
Там знайдеш батька, сину!

І друг твій вірний там поліг,
Лежить у сні страхіття,
2. І тирса сумно шелестить,
Берега клонить віття.

98.

За муром одцвіли каштани
І вільний вітер залюбки
До мене в келію заносить
Останні білі пелюстки.
Дивлюся, друзі, — і снується,
Верзеться радісно мені,
Що може так і вам хтось кине
Колись за ґрати ці пісні.

Спалився, витлів юний липень
І серпень вигорів до тла,
І літо бабине снується
Тендітним прядивом срібла.

Померкли раптом дні веселі,
Померли літошні квітки —
І вже на ґратах і в волоссі
Віліють срібні ниточки.

Вже крильми осінь має, плине,
Десь мабуть в золоті гаї —
І знов ячання журавлине
Об грати вдарило мої.

Та в мене дні закуті стуга —
Не вирвуся, не полину,
І тільки гостра рвуча туга
За ними лине в далину.

Над містом ніч і шум і гомін
І снігом біла заметіль,
І вже санковими дзвінками
Доносить молодість відтіль.

— Ти чуєш, Юрку? — “Чую, друже...
Бували лепські гулянки...
Мені ще двадцять зим в'язничних
Оттак дзвонитимуть дзвінки.”

Колись як будні серце здавлять
І зрадить волю друг і брат —
Я знаю: буду сумувати
За днями, що в плетінці грат,

За ночами суворих келій,
Налитих померками вщерть,
Де йдуть юнацькі роки друзям,
Де з усміхом стрічали смерть.

Слова: Богдана Кравціва

99.

Далеко ген, далеко ген, (2)
Фата моргана стояла. (2)

Далеко ген, далеко ген, (2)
Видніли мурі міста. (2)

Далеко ген, до мурів тих, (2)
Там подорожній зближався. (2)

Прийшов, узрів, що обман це, (2)
На пісок білий поклався. (2)

І лице своє від гарячі (2)
Вельми змарніле, зчорніле, (2)

В гору підняв і хмар взивав, (2)
Щоб дощем на землю сплили. (2)

Та голос цей і біль важкий, (2)
В німу пустиню полинув. (2)

А ген з-під хмар, на місце те (2)
Два супи чорні злетіли. (2)

І пили вони очі мертві (2)
І шарпали тіло зчорніле. (2)

100.

Не питай мене, моє дівчатко,
Про хрести без рамен серед піль!
2. Не питай, не питай, бо твій татко
Розповість тобі казку про біль...

Розповість тобі казку..., що в полі
Ще тоді, як наш стяг лопотів,
2. Впав хорунжий народньої волі
І від смертних поранень стремтів...

Впав хорунжий на вижате жито...
Хтось обтер йому з уст чорну кров
2. І скричав: гей, хорунжого вбито!
Не лишіть, не лишіть хоругов!

І забрали прапор по дорозі
Та пішли без хорунжого в даль...
2. Йшли голодні, без сил, лиш о Бозі,
Йшли на довгу, далеку скиталь!

А за нами курились дороги
І здіймався наш смуток без меж,
2. Що чіплявся за втомлені ноги,
Цих останніх, зникаючих стеж.

А за ними лишилося жито
Й безраменні хрести серед піль...
2. В цьому житті хорунжого вбито...
Там остав наш спасаючий біль!

Не питай мене, моє дівчатко,
Про цей біль, про цю нашу печаль!
2. Підрости ще крихту, янголятко,
Мені жаль ще тебе... мені жаль...

Слова: В. Лімниченка

101.

Де ти бродиш, моя доле?
Не докличусь я тебе.
Досі можна дике поле
Пригорнути до себе.
А тебе ось не вблагаю!
І прохав я і прошу,
І питаюсь і шукаю,
Тільки серце я сушу.
Чи на морі ти з купцями
За крам лічиш бариші?
Чи в будинках із панами
Їси ласощі й книші?
Чи на небі із віконця
Сучиш дулі харпакам?
Чи при місяці без сонця
Чешеш кучері зіркам?
Чи у полі на долині
Диким маком ти цвітеш?
Чи у лузі на калині
Ти зозулею куєш?
Ой, оглянься хоч разочок
Моя доле, на мене!
Я сплету тобі віночок,
Пригорнуся до тебе!

Слова цієї пісні знаходяться в "Кієвській Старині" з 1897 р. між віршами Артемовського з 1851-52 р. Її варіант, хоч гірший, зустрічається і в збірці Максимовича з 1827 р.

102.

Сонце вже сховалось за високі гори,
Тихо все дримає: луг, діброва, бори.
Дзвіночок там чути, місяць небом сяє,
В байраці маленький соловей співає.

Вітрець потягає, потічок шепоче,
Яскраво сіяють зорі серед ночі.
Дримає береза, заснула смерека,
Чути лиш фльояру вічарську здалека.

Світ — мов церква Божа: мирно, тихо всюди.
Від тяжкої праці знемоглися люди.
А місяць, мов сторож, ходить небом тихо,
Тішиться, що кожний забув своє лихо.

Слова: Сидора Воробкевича

103.

Тихий Дунаю, зелений гаю,
Бістро текучий, в хвилі ревучий,
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю.
Місяцю ясний, зірки прекрасні,
Божії очі з темної ночі,
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю.
Орленку сизий, соколе бистрий,
Що в вік на волі, в завидній долі,
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю.

104.

Місяць вечір
Землю спадає,
Сідає
Місяць гай.
"Ой, сонечко ясне,
Чи ти втомилось.
Чи ти розгнівалось?
Чи не лягай!
Чи ще годинку,
Що не спати.
Чи нас, як мати,
Що огортай.
"Ой, сонечко і т. д...

Без тебе так страшно
І темно на дворі,
Хоч місяць і зорі
Освітять наш край.
— "Ой, сонечко і т. д...

Не слухає сонце,
За гору сідає
І нам посилає
На всю ніч: "Пращай!"
— "Ой, сонечко і т. д...

Мел.: Р. Сімовича

Слова: Самійленка-Сивенького

105.

Щоб співати колір чорний
Далась голос твій.
І тобі одній покірний
Я співаю колір чорний,
Бо то колір мій!

Сумне мое життя було,
Як і колір той!...
Як згадаю те, що було,
Те, що було й не минуло,
Вмиюся сльозою!...

І тепер я сиротою!
То певная річ!
Нема серденьку покою,
Воно сумне, як порою
Осіньня ніч...

Слова: С. Руданського

106.

Прийди весно, прийди свята,
Природо красна встань!
Ой жде тебе сумна земля,
Прийди, прийди, поглянь!

Тепленьке сонце засвіти,
Потоки забренить;
Траво зелена рости,
А птички щебечить.

Квітками, луже, засіяй.
Цвіти, красо свята;
Тепленький вітре, повівай,
Заграй, природо вся.

І чекає життя чорне
Сироту мене;
Бо як мила не пригоріла,
Як гадаю, життя чорне,
Як смерть не мине.

І при гробі не заплаче
Ніхто в чужині,
Хіба чорний крук закричав,
— Чорна хмаронька заплаче
Дощем по мені.

Тяжко, тяжко, що на гробі
До судного дня
Не прийде ніхто в жалю,
Не подумає на гробі,
Хіба ніч одна!

Зорею личко червоній,
Глянь оком голубим;
Глянь в душу, серце ми
Огрієй чувством святим.

Не знаю, що і як ділати
Рай та весна мені;
Серденьку все о нім думати
О молодій весні.

Прийди весно, прийди
Душею я б воскрес;
Свобідно дух, мов птичка
Полине до небес.

Б) РЕВОЛЮЦІЙНІ — ВІЙСЬКОВІ

107.

О Україно, о, любя Ненько,
Тобі вірненько присягнем
2. Серця кров і любов,
Все Тобі принести в боротьбі!
За Україну, за її волю,
За честь і славу, за народ!

Яремні в'язи ми вже пірвали
І зруйнували царський трон;
2. З-під ярем і тюрем,
Де був гніт, ідем на вільний світ;
За Україну, за її волю,
За честь і славу, за народ!

108.

Ми Гайдамаки, ми всі однакі,
Ми ненавидим ляхське ярмо.
2. Йшли діди на муки, підем і правну-
Ми за народ життя своє дамо! [ки,

Світом забуті, в кайдани скуті
Вип'єм ту чашу повну вже вщерть,
2. Бо за ту єдину Неньку Україну
Готові ми на муки і на смерть!

Не тіпся враже! сотня поляже.
Тисяч натомисть стане до борби,
2. Із кайдан недолі до життя на волі
Повстануть знов потоптані раби!

Наша присяга: Бог, честь, відвага,
Воля України, скривджених добро —
2. Ними ся клянемо. пок'живі будемо
Ламать, палить кайдани і ярмо!

Піровем кайдани, які тирани
Кріпше і кріпше сковують щодня,
2. Бо ми Гайдамаки, як один однакі
Ножів, ні куль не боїмось й огня!

В бій, Гайдамаки! Ми всі однакі,
Нам вже доїло лясцькоє ярмо,

2. Йшли діди на муки, підем і прав-
Ми за народ життя своє дамо! [нуки,

Слова: Мих. Бач. —

Мел. записав О. Ніжанківський

109.

Ви жертвою в бою нерівнім лягли,
З любови до свого народу!

Ви все віддали, що за його змогли,
І щастя, і честь і свободу.

Нераз конали в в'язницях брудних,
Свій суд беззаконний над вами
Катюги судді вирікали, і ви
На смерть волочили кайдани.

А деспот гуляє на учті гучній,
Неспокій вином заливає,
А грізні слова на двірцевій стіні,
Огниста рука роставляє:

— “Надійде ось час і повстане народ
У силі могутній — свободі.
Розкине усе, що гнітило його,
І скаже напасникам — годі!...”

За вами, борців свіжий полк уже йде,
На смерть і погибель готовий!...
Прощайте же, браття, ви чесно пройшли
Велику дорогу любови...

110.

Шалійте, шалійте, скажені кати!
Годуйте шпівонів, будуйте тюрми!
До бою сто тисяч поборників стане,
Пірвем, пірвем, пірвем ті кайдани!

За правду, за волю, ми станемо враз.
Ланци, ні багнети не пострах для них,
Бо вільного духа не скути в кайдани,
Біда, біда, біда вам, тирані!

Робітники духа! робітникам всім
Ми руки подаймо, на бій їх ведім,
Бо спільна усіх нас злучила недоля:
І труд і піт і кров — кнут, неволя!

За правду, за волю...

Від краю до краю не громи гудуть,
Робітників полки злучені йдуть.
І поклик рокоче: вставайте народи,
Прийшла пора, пора, — день свободи!

За правду, за волю...

Підвалини світа валяться старі,
Поблідли нероби, дрижать опирі,
Бо зоря свободи вже сходить яскрава!
Для всіх, для всіх, для всіх рівні права:

За правду, за волю...

І вільні народи, як добрі брати
Полинуть до сонця, до щастя мети,
Розкуєсь, двигнеться і наша родина:
Одна, сильна, вільна Україна!

За правду, за волю...

Слова: Олекс. К—а — Мел.: Нат. Вахнянина

111.

За рідний край, за народ свій,
За волю України,
Ми йдемо в бій! Ми йдемо в бій!
Крізь згарища руїни!

Ми йдемо в бій! Земля дуднить,
Радіють гори, степи,
Бо нас у бій благословить
Могучий дух Мазепи!

Слова: Р. Купчинського

Мел.: М. Гайворонського

112.

Сміло, други! Не теряйте
Духа на страшную прю!
Рідну Україну спасайте,
Честь і свободу свою!

А як нам умерти прийдеться
У сірих казармах, тюрмах —
То местник новий підійметься
На наших зболілих кістках! (2)

Хай нас по тюрмах саджають,
Хай нас пробують вогнем,
Хай на Сибір засилають, —
Ми всі тортури знесем!

А як нам умерти прийдеться
У сірих казармах, тюрмах —
То местник новий підійметься
На наших зболілих кістках! (2)

113.

Чорна рілля ізорана, гей, гей!
Чорна рілля ізорана,
І кулями засіяла,
Білим тілом зволочена, гей, гей!
І кров'ю сполочена.

Лежить воїн на купиці, гей, гей!
Лежить воїн на купиці,
Накрив очі червоною,
Червоною китайкою, гей, гей!
Накрив очі китайкою.

Ані труни, ані ями, гей, гей!
Ані труни, ані ями,
Ані батька, ані мами,
Ані кому задзвонити, гей, гей!
Ані кому задзвонити.

Дзвонять коні копитами, гей, гей!
Дзвонять коні копитами,
Товариші острогами,
Дзвонять коні копитами, гей, гей!
Товариші острогами.

Летить ворон з чужих сторон, гей, гей!
Летить ворон з чужих сторон,
На могилі усідає, —
Очі йому випиває, гей, гей!
Очі йому випиває.

Ходить мати гукаючи, гей, гей!
Ходить мати гукаючи,
Сина свого шукаючи.
“Ой, я твого сина знаю, гей, гей!
Бо я з нього пояс маю”.

Скажи мені вороненький, гей, гей!
Скажи мені, вороненький,
Чи мій синок ще живий,
Чи очі його синенькі, гей, гей!
А чи уста його рум'яненькі, гей, гей!

Уста вже його синенькі, гей, гей!
Уста вже його синенькі,
І волосся вже чорненьке,
На личко му усідаю, гей, гей!
Йому очі випиваю.

114.

Не плакати нам і сльози не лить,
Не нам козакам те діло робить!
Хай плачуть ляхи, хай плаче москаль,
Здіймаймось вгору, летімо у даль! (2)

Не нам вже просить, не є ми раби,
Не нам вже тужить ми вільні сини!
Гей, скоро у бій! Гей, скоро ідім,
Україну вільну ми знову здвигнім! (2)

Гей, скоро вперед, за народ-сім'ю,
Хай пташий цей лет здійме нас вгору!
До бою, брати, соколом летім,
Україну вільну ми знову здвигнім! (2)

Слова: Івана Д. — Мел.: Й. Кишакевича

115.

Гей, юначе, живи сам собою!
В кожній хвилі готов будь до бою!
Твій рідний край в неволі, у кайданах,
І точить кров в незагоєних ранах.

Підем в бій, всі якстій!
За красу, за нарід свій!
Ми йдемо, йдемо, йдемо, йдем,
Гей, стяг побіди високо несемо!

Краю рідний, радій, не журися!
Лиш на наші серця подивися!
Там стільки сили й віри незломної,
Що захистить від навали страшної.
Підем в бій...

116.

Кедь ми пришла карта нароковац,
Стала я свого неня дошіковац:
2. "Неню ж ти, мій неню, вчинь ми таку волю,
Йди за мене служить на ту войну".

Кедь ми прийшла карта нароковац,
Стал я музикантів дошіковац:
2. "Гей, ви музиканти, заграйте ми чардаш,
Най си погулям в тот молодий час!"

Стали музиканти чардаш грати,
Стали ми ся сльози з очей лляти —
2. Ніхто не заплаче, ні отець, ні матка,
Лем за мнов заплачут три дівчатка.

Ой, одна заплаче, ой, бо їй я брат,
А друга заплаче, бо єї я сват,
2. А третя заплаче, бо плакати мусит,
Бо вона од мене перстень носит.

Лемківська пісня

117.

Ой з-за гори чорна хмара стала...
То не хмара, — молоді гусари.

То не хмара, — молоді гусари.
Попереду їдуть генерали.

Попереду їдуть генерали.
А за ними б'ють у барабани.

А за ними б'ють у барабани.
— Не журіться, молоді гусари!

Ой як же нам, браття, не журиться, —
Посилає на Дунай цариця.

За Дунаєм тяжко-важко жити,
Там не дають ні їсти, ні пити.

Там не дають ні їсти, ні пити, —
Заставляють роботу робити.

Заставляють роботу робити:
Тесаками сиру землю рити.

Шабельками канали копати...
Ой, тут же нам, браття повмирати!...

Ой, тут же нам, браття, повмирати!...
Не знатиме ні батько, ні мати.

В) НЕВІЛЬНИЦЬКІ

118.

Боже, на землю нашу поглянь,
Ласкавим оком з висоти,
2. В часі недолі і страждань
Хто ж нам допоможе, як не Ти?

Не стало наших славних князів,
Що боронили рідний край;
2. Самі поборем ворогів,
Лиш Ти нам, Боже, помагай!

Русь перебула диких Татар
І лютих Турків бісурман,
2. Та ще неволі скине тягар
І усміхнеться віщий Боян.

Поки не висхне в Дніпрі вода,
Поти кров руська в жилах пливе,
2. Прокинесь сила молода
І Україна оживе.
Слова: І. Дуцька — Мел.: О. Ніжанківського

119.

Де ж твоя слава,
Слава кривава,
Де ж ті Гетьмани, Січ і Козаки?
2. Все кати забрали,
Все поруйнували,
А ми ж народ, народ — не жебраки!

Ти зруйнував нас,
Ти сплюндрував нас,
Де були школи, закладав тюрми!
2. Поробив ти тами
Нашими кістками,
Невже ж, невже ж, невже ж, не лю-
[ди ми?

Ми хочем волі,
Хочем кращої долі,
Хочемо рідний розвивати цвіт!
2. Хочемо просвіти,
Хочемо летіти,
Як птах, як птах, як птах в далекий
[світ!

Гей же, до бою,
Браття, за волю!
Час же ставати до бою, вже час!
2. Вже ревуть гармати...
Схаменися кате, —
Віддай, віддай Україну назад!

120

Де Дніпро наш котить хвилі, рве стрімкі пороги,
Там країна все зелена, славний край розлогий,
Там козацтво виростало, слави, волі добувало.
Україна, Україна, славний край козачий! (2)
Там, де Чорне море грає, Бог, Дністер хвилюють,
Де пляхами, де степами чумаки мандрують,
Там за нарід і за віру ніс козак життя в офіру.
Україна, Україна, славний край козачий! (2)

Там була і Січ лицарська, там були гетьмани!
Іх затямив Дін і Кубань, тямлять їх лимани!
Перед ними у Стамбулі крився турок в Едикулі.
Україна, Україна, славний край козачий! (2)
І не стало Запоріжжя, вже нема гетьманів,
Над степами України чути звук кайданів.
І мов сонця квітка в полі воскресення жде і волі.
Україна, Україна, славний край козачий! (2)

121.

Ревуть-стогнуть гори-хвилі
В синесенькім морі,
2. Плачуть-тужать козаченьки
В турецькій неволі.

Вже два роки у кайданах
Мліють наші руки,

2. За що ж, Боже милосердний,
Нам післав ці муки?

Підборкали яничари
Орлят України,

2. Підборкали та й вкинули
Живих в домовину.

Де ж ви, славні Запоріжці,
Сини славної волі?

2. Чому не йдете визволяти
Нас з тяжкої неволі?

Слова: М. Кропивницького

122.

Вже більше літ двісті, як козак в неволі,
Ходить понад берег, викликає долі:

"Гей, вийди, вийди із води,
Визволь мене, серденько, із біди!"

"Не вийду, козаче, не вийду, соколе,
Хоч рада, не вийду, бо сама в неволі.

Гей, у неволі, у ярмі,

Під московським каравулом у тюрмі!

Мене молодую козацькую долю
Запродали в тяжку московську неволю;

Гей, у неволю, в кайдани,
Нерозумний ти гетьмане, Богдане!

Із ратищ козацьких серпи поробили,
А списи, шабляки в коси поломили.

Де ж наші коні-соколи —
Самі козаченьки, як орли?!

Коні ваші в плузі, а козак за плугом:
Аж вітер сумує, вганяючи лугом.

Гей, ти козаче, покинь плуг,
Та й на коня і на волю в луг!"

Слова: А. Свідницького

123.

Закувала та сива зозуля
Раннім ранком на зорі,
Ой заплакали хлопці-молодці
Гей, гей! та на чужині, в неволі, в тюрмі.
Вони плакали, — гірко ридали,
Свою долю викликали:

"Ой повій, повій та, буйнесенький вітре,
Та понад море,
Та винесе нас із кайданів, з неволі

В чистее поле,
Та понеси в Україну...
А в Україні,
Там сонечко сяє,
Козацтво гуляє,
І нас виглядає".

По синьому морю
Байдаки під вітром гуляють,
Братів, щоб рятувати,
Запоріжці чимдуж поспішають;
Гей, як зачули турецькі султани,
Та й ізвеліли ще гірше кувати кайдани!

Слова й мел.: Петра Ніщинського

Г) ЛЮБОВНІ

124.

А я люблю Петруся, та сказати боюся:
Ой, біда не Петрусь, біле личко, чорний вус!

Била мене матуся, бо я люблю Петруся:
Ой, біда не Петрусь, біле личко, чорний вус!

Хоч ти мати мене вбий, таки буде Петрусь мій:
Ой, біда не Петрусь, біле личко, чорний вус!

Як не бачу Петруся, то від вітру залюся:
Ой, біда не Петрусь, біле личко, чорний вус!
Як побачу Петруся, попід боки беруся:
Ой, біда не Петрусь, біле личко, чорний вус!
Наварила, напекла, а для кого? — для Петра!
Нема Петра лише Гриць, шкода моїх варениць!

125.

Віють вітри, віють буйні, аж дерева гнуться,
Ох, як болить моє серце, а сльози не ллються!...
Трачу літа в лютім горі і кінця не бачу;
Тільки тоді і полегша, як нишком поплачу.
Не поправлять сльози щастя, серцю легше буде;
Хто щаслив був хоч часочок, повік не забуде...
Єсть же люди, що і моїй завидують долі:
Чи щаслива та билинка, що росте у полі?
Що на полі, на пісочку, без роси на сонці?
Тяжко жити без милого і в своїй сторонці!
Де ти, милий, чорнобривий? Де ти? — озовися!...
Як я бідна тут горюю, прийди, подивися!
Полетіла б я до тебе, та крилець не маю,
Щоб побачив, як без тебе з горя висихаю...
До кого ж я пригорнуся, і хто приголубить,
Коли тепер нема того, який мене любить?...
Слова з "Наталки Полтавки" — Івана Котляревського

126.

Дівча в сінях стояло, на козака моргало:
"Ти, козаче, ходи, мене вірно люби,
Серце моє!"
"Ой, як мені ходити, тебе вірно любити?
В тебе батько лихий, в тебе батько лихий,
Серце моє!"

"Я батькові угоджу, я горілки націджу:
Таки, серце, ходи, мене вірно люби,
Серце моє!"
"Ой, як мені ходити, тебе вірно любити?
В тебе ворота скриплять, в тебе ворота скриплять,
Серце моє!"
"Я воротам пораджу, шматком сала помажу :
Таки, серце, ходи, мене вірно люби,
Серце моє!"
"Ой, як мені ходити, тебе вірно любити?
В тебе миші лихі, в тебе миші лихі,
Серце моє!"
"Коли мишей боїшся, на воротах повішся:
Ой, згинь!... — пропади та й до мене не ходи,
Трястя тобі!"

127.

Дощик, дощик, капає дрібненько,
Я ж думала, я ж думала, Запоріжець, ненько.
Коли б знала, коли б знала, звідки виглядати,
То б наняла, заставила стежки замітати.
Аж він іде, аж він іде, ступає дрібненько,
То-то люблю, тож то мило дивитися, ненько.
Дощик дрібний, аж із стріхи ллється,
Розсердився мій миленький та й не засміється.
Дощик дрібний, аж із стріх цяпотить,
Розсердився мій миленький, аж ногами тупотить.
Розсердився, розгнівався мій милий на мене,
А як гляне, серце в'яне і в нього і в мене.

128.

Зелена рута, жовтий цвіт,
Не піду за тебе, піду в світ,
Та й розпущу косу по плечу,
Нераз гірко-тяжко заплачу.

Ой, де ж ти, мій милий, ночуєш,
Що ти мого плачу не чуєш?
Бодай тебе, милий Бог скарав,
Що ти мене бідну понехав...

Зеленая рута, чорний пенъ,
Бодай ти ся нудив ніч та й день.
Бодай тебе, милий, Бог скарав,
Що ти мене бідну понехав...

129.

І шумить, і гуде,
Дрібен дощик іде;
“А хто ж мене молодую
Додомоньку заведе?”

“Не веди ти мене,
Ой прошу я тебе:
Бо я злого тата маю,
Буде бити мене”.

Розпізнався козак
На солодкім меду:
“Гуляй, гуляй, чорнобрива,
Я тя домів заведу”.

І шумить, і гуде,
Скрипка грає, бас гуде,
Козак мовчить, а все знає
Козак домів поведе.

130.

Над Прутом у лузі хатина стоїть,
Живе там дівчина хороша, як цвіт:
В її очі-зірниці, що світять вночі; —
Побачиш їх, хлопча — вмирай і мовчи.

Над Прутом у лузі не місяць зійшов,
То хлопець до кралі-дівчини прийшов;
Солодка розмова із уст їх пливе, —
Тихенько дрімучий Прут далі тече.

Над Прутом у лузі барвінок вже ра
До шлюбу зелені віночки плетуть!
В хатині заграли і скрипка, і бас,
А гості співають: “Веселість у нас!”

Слова: С. Воробкевича

131.

Ой відси гора, відси другая,
А між тими гороньками ясная зоря.

Я собі гадав, що зоря зійшла,
А то моя дівчинонька по воду пішла.

А я за нею, як за зорею,
Сивим, сивим кониченьком понад водою.

“Дівчино моя, напій ми коня!”
“Не напою, бо ся бою, бо ще не твоя.

Як буду твоя, напою і два,
З студенної криниченьки, з нового відра.”

132.

Ой ішов я вулицею раз, раз,
Не бачив я Марусеньки в образ, (2)

Ой ішов я вулицею двічі,
Не бачив я Марусеньки в вічі. (2)

Ой ішов я поза Марусину хату,
Загубив я з постола залату. (2)

Ой вернувся залати шукати,
Чи не вийде Марусенька з хати. (2)

Підійду я під віконце, стукну,
Підійду я під друге, гукну. (2)

“Ой не стукай, козаче, не стукай,
Иди собі, іншої пошукай. (2)

Ой дай, мамо, від комори ключі,
Кинуть йому подарунки в вічі”. (2)

133.

Ой летіла горлиця через сад.
Через сад гей! розпустила пір'ячко
На ввесь сад, гей! на ввесь сад.

Ой хто тее пір'ячко ізбере,
Ізбере, гей! той мене молодую
Забере, гей! забере.

На курочці пір'ячко в один ряд.
В один ряд, гей! любімося серденько,
В один лад, гей! в один лад!

134.

(Мел.: "Нам допоможе св. Юр")

Ой любив та кохав, собі дівчину мав,
Гей, як у саду вишня.

2. За лихими людьми та за ворогами
Гуляти не вийшла.

Покидаю тебе, серденьтко моє,
Гей! единому Богу,

2. А самий я піду, а сам я поїду
В далеку дорогу.

Дожидайся мене, серденьтко моє,
Гей! та до себе в гості;

2. Як виросте в тебе, у твоїй світлон-
Трава на помості. [ці,

Ой росла та росла трава шовковая,
Гей! та вже похилилась,

2. Ждала, ждала козака молода дів-
Та вже й зажурилась. [чина,

Ой загув та загув сивий голубонько,
Гей! сівши на тичину,

2. Ох, ох, ох, ох, молод козаченько
Покинув дівчину.

135.

Ой, місяцю, місяченьку
Не світи нікому!
Тільки мому миленькому,
Як іде додому.

Ой, місяцю, місяченьку,
І ти зоре ясна!
Ой, світи там на подвір'ю,
Де дівчина красна!

місяцю, місяченьку,
Там за комору!
Тай же я з своїм милим
Там поговорю.

Тому ранесенько
В розганяй мари,
Там він іншу має,
Там іди за хмари.

місяцю, місяченьку,
Там, не ховайся!
Там поїдеш, мій миленький,
Там повертайся.

Світив місяць, місяченько
Та й зайшов за тіни,
А я бідна гірко плачу —
Зрадив мене милий.

Два лебеді на тій воді,
Обидва біленькі,
Не будемо, серце, в парі,
Бо ще молоденькі!

Два лебеді на тій воді
Днює і ночує,
Ой, не будем, серце, в парі,
Душа моя чує!

136.

Ой під гаєм, гаєм, гаєм зелененьким,
Там орала дівчинонька воликом чорненьким. (2)

Орала, орала, не вміла гукати,
Запросила козаченька на бандурці грати. (2)

Козаченько грає, бровами моргає,
Врива ж його мати знає, на що він моргає. (2)

Чи на мої воли, гей, чи на корови,
Чи на моє біле личко, чи на чорні брови! (2)

Воли та корови усі поздыхають,
Біле личко, чорні брови повік не злиняють. (2)

137.

Піду я до млина, до млина
У млинці новина, новина:
Там то, мамцю, мельник,
Там то, мамцю, добрий,
Там то, мамцю, хороший
Меле гречку без грошей

Меле, меле, на кіш насипає,
Що насипле, на мя поглядає.
Там то, мамцю...

Меле, меле, меле, решетує,
Що оберне, собі підспіває.
Там то, мамцю...

138.

Ой у полі три криниченьки, Чи всі ж тії сади цвітуть,
Любить козак три дівчиноньки: Що зарані розвиваються?
Чорнявую та білявую, Чи всі ж тії та вінчаються,
Третю руду та поганую. Що любляться та кохаються.

“Що чорняву я з душі люблю, Половина тих садів цвіте,
На біляву залицяюся, Половина розвивається,
А з рудою препоганою Одна пара та вінчається,
Хіба піду розпрощаюся.” А другая розлучається.

139.

Їхав козак за Дунай,
Сказав: “Дівчино, прощай!
Ти, конику вороненький,
Неси та гуляй!”

Лучче було б, лучче було б не ходити,
Лучче було б, лучче було б не любити,
Лучче було б, лучче було б та й не знати,
Як тепер, як тепер пропадати.

Вийшла, руки заломивши
І тяженько заплакавши:
“Як ти мене покидаєш, —
Тільки подумай!”
Лучче було б...

“Білих ручок не ламай,
Ясних очей не стирай, —
Мене з війни із славою
К собі очідай!”
Лучче було б...

“Не хочу я нічого,
Тільки тебе одного,
Ти будь здоров, мій миленький,
А все пропадай!”
Лучче було б...

Постій, постій, козаче!
Твоя дівчина плаче.
Як ти ж її покидаєш, —
Тільки подумай!
Лучче було б...

Свиснув козак на коня:
“Оставайся здорова!
Як не згину, то вернуся
Через три години!”
Лучче було б...

140.

Вітре, вітре, в Україну,
Я покинув я дівчину,
Я покинув чорні очі,
Вітре, з полуночі.

На горах там долина,
На біленькій хатина;
На хатині голубонька,
Голубонька дівчинонька.

Вітре, до схід сонця, Як заб'ється їй серденько,
На схід сонця, край віконця; Як дівча відхне тяженько,
На віконця постіль біла, Як заплачуть чорні очі,
На біла, дівча миле. Вертай, вітре, к полуночі!

Вітер віє, вітер віє,
Серце тужить, серце мліє;
Вітер віє, завиває,
З України не вертає.

Слова: С. Руданського

141.

Пропала надія, забилося серце,
Заплакали очі мої,
Любив я дівчину, та її та ся змінила.
Ой, горенько в світі мені!

Як би ж вона знала любов мою щирю,
Вона б не кидала мене,
Любила б, кохала, як мати дитину,
Ще й серце віддала б своє.

А то десь далеко з другим ти жартуєш,
За мене забула зовсім,
А я сиротина сиджу та сумую,
Не сплю і нічого не їм.

Як би вона знала, що сонце без неї
Не світить мені, як другим,
Вона б спам'яталась, мене полюбила б
Щасливі були б ми зовсім.

142.

Сонце низенько, вечір близенько, —
Спішу до тебе, лечу до тебе,
Моє серденько!

Ти обіцялась мене ввік любити,
Ні з ким не знаться і всіх цураться,
А для мене жити!

Серденько мое! Колись ми двоє
Любились вірно, чесно, примірно
І жили в покої.

Ой, як я прийду, тебе не застану, —
Згорну я рученьки, згорну я біленькі
Та й нежив стану!...

Слова з "Наталки Полтавки"
Івана Котляревського

143.

Схилилася берізенька
Згори на долину,
Згори на долину,
Чом я в'яну, гину!

Як берізці на скалонці,
Так мені, мій брате,
Як то кажуть: ані жити,
Ані умирати.

Не питайся мене, друже,
Що мені самотою
Жити в тої долі,
Що пішла з водою.

Він листочок той зів'ялий,
Вже поплила...
Що мені гірка доля
Так тяжко побила?!

Слова: С. Воробкевича

Схилилася берізенька,
В ріку заглядає:
Не журися, жалібнице,
Йи моє серце має.

Біль подібний до твого,
То й терпім обоє
Нишком, щоб не здогадались,
Як рветься на двоє!

144.

На горі крута вежа,
Там бистра тече вода:
Там дівчина чорнобрива,
Зароня, молода.

Не спогляне бистрим оком,
Що си мило засміє;
То аж серцю легше стане,
А в козака серце б'є.

В нас дівчата всі хороші,
Коса з довгим волосом;
Щі сині, брови чорні,
Личко, як кров з молоком.

Дармо сієш дівча квіти,
Вони тобі не зійдуть;
Дармо просиш батька, неньки,
Тя за мене не дадуть.

Бо ти є ще молода,
Батько, мати ще жиє;
Є багатство, красна хата,
А в цій хаті все твоє.

А я бідний сиротина,
Степ то є мій рідний край;
Бурка, шабля — то родина,
А кінь сивий — то мій рай.

На що людям тее знати,
Де милої ворота?
На що кому тее знати,
Де кохався сирота.

145.

Тихо, тихо дівка косу чеше,
Що начеше, то на Дунай несе.
"Пливи, косо, пливи за водою,
А я піду слідом за тобою".

В темнім лузі явір зелененький,
Під явором коник молоденький.
Під явором коник вороненький,
На конину козак молоденький.

Сидить собі та в гуслоньки грає,
Струна к струні стиха промовляє:
“Нема впину вдовиному сину,
Що звів з ума молоду дівчину”.

146.

У гаю при Дунаю там музика грає,
Бас реве, скрипка грає, молодець гуляє:
Бум, бум, бум, бум, бум, бум, молодець гуляє,
Бас реве, скрипка грає, молодець гуляє.

У гаю при Дунаю соловей щебече,
Він своїх пташеняток до гніздечка кличе:
Тьох, тьох, тьох, тьох, тьох, тьох, соловей щебече,
Він своїх пташеняток до гніздечка кличе.

У гаю при Дунаю ходжу самотою,
І плачу й ридаю, мила, за тобою:
Ох, ох, ох, ох, ох, ох, ходжу самотою,
І плачу й ридаю, мила, за тобою.

147.

Час додому, час, час і пора,
Час і пора,
Буде мене мати бити,
Та й нікому боронити,
Час додому, час, час, час, час,
Час додому, час.

Додому іду, як риба пливу,
Як риба пливу,
А за мною молодою,
Сім кіп хлопців чередою,
Цимбалоньки тнуть, тнуть, тнуть, тнуть,
Цимбалоньки тнуть.

Комарі гудуть, спати не дають,
Спати не дають,
Ой уткну я головоньку,
В гречаную соломоньку,
Нехай ніжки тнуть, тнуть, тнуть, тнуть.
Нехай ніжки тнуть.

148.

Через річку гребелька, нема мого Василька;
Гучу, кличу, не чує, нехай здоров ночує.
2. І Васильки мої, і Василь при мені,
Ой, їй Богу, присяй Богу,
Сподобався мені!

Ей, Василю, Василю, сорочину ушню,
Без ковніра, рукавця, для Василя молодця.
2. І Васильки мої, і Василь при мені,
Ой, їй Богу, присяй Богу,
Сподобався мені!

149.

Чи є в світі молодиця
Як та Гандзя білолиця?
2. Ой, скажіть же, добрі люди,
Що зо мною тепер буде?

Гандзя душка, Гандзя любка,
Гандзя сизая голубка,
Гандзя цяця, Гандзя киця,
Гандзя молодиця!
Гандзя киця, Гандзя молодиця!

Як на мене щиро гляне,
Серце моє як цвіт в'яне.
2. А як стане промовляти,
Сам не знаю що ділати.
Гандзя душка...

Гандзю моя, Гандзю мила,
Чим ти мене напоїла?
2. Чи любистком, чи чарами,
Чи солодкими словами?
Гандзя душка...

150.

Чи ти, милий, пилом припав,	Ти все неньку свою слухав,
Чи метелицею?	Мене покидаєш,
Чом не ходиш ти до мене	Покидаєш сиротину,
Сею вулицею?	Іншої шукаєш.
Чом не ходиш ти до мене	Знайдеш собі дівчиноньку
Крутими горами, —	З карими очима:
Покидаєш сиротину	Буде тобі серце мое
Поміж ворогами?	Камінь за плечима.
Чом ти, милий, не послухав,	Знайдеш собі дівчиноньку
Як тобі казала:	З чорними бровами,
Ходім, серце, повінчаймось,	Та не знайдеш тої правди,
Щоб мати не знала?	Що була між нами.

Такий камінь тяжкий-важкий
На серденьку буде!
Покидаєш через люди, —
Сам Бог свідком буде!

151.

Чи це тая криниченька, що я воду пив?
Чи це тая дівчинонька, що я її любив?
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

Чи це тая криниченька, що голуб купавсь?
Чи це тая дівчинонька, що я женихавсь?
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

Ой, це ж тая криниченька, і ключ, і відро!
А вже ж мене дівчинонька забула давно!
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

Засипалась криниченька золотим піском,
Злюбилося дівчинонька з другим козаком!
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

Вже ж до тої криниченьки стежки заросли,
Та вже мою дівчиноньку до церкви ведуть!
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

А вже з тої криниченьки орли воду п'ють,
Та вже мо юдівчиноньку до церкви ведуть!
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

Один веде за рученьку, другий за рукав,
А я стою гірко плачу, любив та не взяв!
Ой, жаль, жаль,
Жаль серцю буде,
Візьмуть чужі люди,
Моя не буде!

152.

(Мел.: "Коло млина"...)

Гей по горі, по високій, трійзіл постелився,
З України до дівчини козак поклонився.

Поклонився козаченько з коня вороного,
Нагадай си, моя мила, мене молодого.

А в неділю рано, рано дівча ся вмивало,
Та й русою та косою личенько втирало.

Утирало біле личко, утирало брови, —
Нема ж мого миленького, нема і розмови.

Не плач, мила, не плач, не плач чорні очі!
Ой маю ж я розмовоньку аж допізна вночі:

Ой маю ж я розмовоньку, ой маю ж я милу,
Висипаю надо мною високу могилу.

153.

Г) ЧУМАЦЬКІ — БУРЛАЦЬКІ

Над річкою беріжком "Постій, чумак, пострівай,
Ішов чумак з батіжком. Шляху в людей розпитай.
Гей, гей! з Дону додому! Гей, гей! чи не заблукаєш!"

За плечима торбина, "Мені шляху не питать:
Ще й латана свитина. Просто степом мандрувать.
Гей, гей! дочумакувався! Гей, гей! долю доганяти!"

Пішла доля ярами,
Широкими лугами —
Гей, гей! не вмів шанувати!

154.

Ой, горе тій чайці, горе тій небозі,
Що вивела чаєнята при битій дорозі! (2)

Ой їхали чумаки та все молоденькі,
Та й забрали в тої чайки діточки маленькі. (2)

Ой чаєнька в'ється, об дорогу б'ється,
До дороги припадає, чумака благає. (2)

"Ой ти чумаченьку, ой ти молоденький,
Віддай мої чаєнята, діточки маленькі!" (2)

"Ой не віддам, чайко, не віддам, небого,
Бо забереш чаєнятка, полетиш у поле." (2)

"Не буду летіти, буду тут сидіти,
Буду воли завертати й діток доглядати!" (2)

Як пігнала чайка на зелену пашу,
Пасе воли, завертає, чумака благає: (2)

"Ой слухай, чумаче, слухай, молоденький,
Верни мое чаєнятка, діточки маленькі!" (2)

Як пригнала воли з зеленої паші,
Коли ж її чаєнятка поварені в каші! (2)

Ой чайка літає, к землі припадає,
Та вражих тих чумаченьків сильно проклинає: (2)

"Бодай ж ви, чумаченьки, у Крим не сходили,
Як ви мої чаєнята у каші зварили!" (2)

Бодай ваші, чумаченьки, воли похворіли,
Як ви мої чаєнята з кашою поїли! (2)

Бодай ваші, чумаченьки, воли поздыхали,
Як через вас мої діти навіки пропали!" (2)

Цю пісню одні приписували Б. Хмельницькому,
одні отаманові Січі Кальнишевському, а Поте-
лика, опертий на живій традиції, приписує її
гетьманові І. Мазепі.

155.

Гуляв чумак на риночку,
Та пив чумак горілочку...
2. Пропив воли, пропив вози,
Пропив ярма, ще й занози,
Все своє добро!

Прокинувся чумак вранці
Та полапав у гаманці,
2. Всі кишені вивертає,
Аж там грошей вже немає —
Ні за що гулять!

Прийшов чумак до шинкарки:
 "Всип, шинкарко, хоч пів кварти!"
 2. Шинкарочка згорда дметься,
 Ще й з чумаченька сміється,
 На борг не дає!

Скинув чумак жупанину.
 "Сип, шинкарко, четвертину!"
 2. — "Ой, не сиплю четвертину,
 Добудь грошей хоч з полтину —
 Тоді пий-гуляй!"

Вийшов чумак на могилу,
 Станув, глянув удолину:
 2. Стоять воли, стоять вози,
 Висять ярма, ще й занози, —
 Все чумацькеє добро!

Ой пішов би я додому,
 Та боюся поговору,
 2. Будуть бити та ганити,
 Та заставлять ще й косити,
 А я козак нездоров!

Ой піду я у Молдаву,
 Там сім років погорюю;
 2. Ой сім літ я погорюю,
 Воли й вози покуюю, —
 Знов буду чумак!

156.

Ой що ж бо то за ворон,
 Що на морі кракає?
 2. Ой що ж бо то за бурлака,
 Що всіх бурлак збирає?

Збирайтеся, панове молодці,
 Та все народ молодий,
 2. Та й підемо, панове молодці,
 У той лісок Лебедин.

Ой чого ж це, панове молодці,
 Щось у хмаронці гуде?
 2. Якась то нам, панове молодці,
 За пригодонька буде!

Рости, рости, ти, клен-дерево,
 Рости вгору високо,
 2. Поховали пана отамана
 В сиру землю глибоко.

Рости, рости, ти, клен-дерево,
 Рости вгору ще вище,
 2. Поховали пана отамана
 В сиру землю ще глибше.

157.

Та забіліли сніги, забіліли білі,
 Ще й дібровонька
 Та заболіло тіло, бурлацькеє біле,
 Ще й головонька.

Ніхто не заплаче по білому тілу,
 По бурлацькому:
 Ні отець, ні мати, ні брат, ні сестриця,
 Ні жона його.

А тільки заплаче по білому тілу,
 Товариш його.
 Прости ж мені, брате, вірний товаришу,
 Може, я й умру!

Зроби ж мені, брате, вірний товаришу,
 З клен-древа труну!
 Поховай мене, брате, вірний товаришу,
 В вишневім саду!

В вишневім саду, на жовтім пісочку,
 Під рябиною!
 Рости, рости, дерево тонке високее,
 Кучерявее!

Та розпусти гілля зверху до коріння,
Лист додолоньку,
Укрий моє тіло, бурлацьке біле,
Ще й головоньку!

Та й, щоб моє тіло, булацьке біле,
Та й не чорніло,
Від ясного сонця, від буйного вітру
Та й не марніло!

Д) Т. ШЕВЧЕНКА

158.

Огні горять, музика грає,
Музика плаче, завиває,
Алмазом добрим, дорогим
Сіяють очі молодії,
Вітає радість і надія
В очах веселих. Любо їм,
Очам негрішним, молодим!
І всі регочуться, сміються,
І всі танцюють. Тільки я,
Неначе заклятий, дивлюся
І нишком плачу, плачу я...
Чого ж я плачу? Мабуть, шкода,
Що без пригоди, мов негода,
Минула молодість моя.

159.

Як умру, то поховайте мене на могилі.
Серед степу широкого, в Україні милій.
Щоб лани широкополі і Дніпро і кручі
Було видно, було чути, як реве ревучий!
Поховайте та вставайте, кайдани порвіте,
І вражою злою кров'ю волю окропіте!
І мене в сім'ї великій, в сім'ї вільній, новій,
Не забудьте спом'янути незлим, тихим словом!

160.

Як вишневий коло хати, Сім'я вечерея коло хати;
Очі над вишнями гудуть, Вечірня зіронька встає;
Кітатарі з плугами йдуть. Дочка вечерять подає,
Сидять ідучи дівчата, А мати хоче научати,
Матері вечерять ждуть. Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх,
Затихло все... Тільки дівчата
Та соловейко не затих.

161.

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє;
Радіють люди, що одпочинуть,
А я дивлюся і серцем лину
В темний садочок на Україну:
Лину я, лину, думу гадаю,
І ніби серце одпочиває.
Чорніє поле і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря:
“Ой, зоре, зоре” — і сльози кануть,
“Чи ти зійшла вже і на Україні?
Чи очі карі тебе шукають
На небі синім? Чи забувають?”
Коли забули, бодай заснули,
Про мою долечку, щоб і не чули!

162.

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилі підійма.

І блідий місяць на ту пору Ще треті півні не співають,
Із хмар де-де виглядав, Ніхто ніде не гомонів,
Неначе човен в синім морі, Сичі в гаю перекликались,
То виринав, то потопав. Та ясен раз-у-ра скрипів.

С. С. АРТЕМІВСЬКОГО

163.

МОЛИТВА АНДРІЯ

Владико неба і землі!
Взивающих к Тобі з мольбою
Десницею Твоєю святою
З висот небесних осіни!
О Боже, призри на народ,
Єдина бо єси надія!
І благости Твої святії
Да славимо із рода в род...
О родину! в землі чужій
Сини твої в журбі ізнили
І споминаючи, тужили,
Про язви скорбнії твої!
Щасливий путь нам, Боже, дай,
На Тя, Всесильний, уповаєм,
В сльозах к Тобі ми прибігаєм,
Даруй нам зріти рідний край!

164.

Веселий день нам завітав Любов до Вас склонила нас
Настало нині свято, І серця Вам люб'ячі,
День ім'янин Ваших святих Щоб Вам зложити дар цей
Приніс утіх багато! І вдячні серця наші. [наш]

Як синій тихий той Дунай,
Весело йде до моря, —
Так дні Ваші нехай пливуть
Щасливо й без горя.

ЗА ГОРОЮ СНІЖОК ЛЕТИТЬ

165.

За горою сніжок летить,
А в долині козак лежить (2).

Порубаний, постріляний,
Китайкою покриваний. (2)

Що в головах ворон кряче,
А в ніженках коник плаче. (2)

Ой, коню мій вороненький,
Товаришу мій вірненький. (2)

Не плач, коню, надомною,
Не бий землі під собою. (2)

Біжи, коню, дорогою,
Степовою, широкою. (2)

Як прибіжиш під ворота
Стукни-грюкни коло плота. (2)

Вийде сестра розгнуждає,
Вийде мати розпитає. (2)

Ой коню мій вороненький,
А де ж син мій молоденький? (2)

Не плач, мати, не журися,
Та ж вже син твій оженився. (2)

Та взяв собі паняночку,
В чистім полі земляночку. (2)

ПІСНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГЕРОЯ
(про Євгена Коновальця)

166.

Цього року сумні свята, (2)
З Коновальця кров проллята. (2)

Пішла вістка по Україні — (2)
Вбито вождя на чужині. (2)

Ти, Євгене Коновальцю, (2)
Цього ти не сподівався. (2)

Цього ти не сподівався — (2)
З Україною не прощався. (2)

Ти хотів врагів прогнати (2)
Україні волю дати. (2)

Українська земле чорна, (2)
Прийми вождя, не будь горда. (2)

Накрий його чорні очі (2)
Хай не плачуть в день і в ночі. (2)

Накрий його біле тіло, (2)
Щоб від вітру не чорніло. (2)

Встань, герою, пробудися (2)
На свій нарід подивися. (2)

Як горює, як бідує, (2)
Як по тюрмах голодує. (2)

167.

Спускайся, вечірнюку,
Тихенько на поля —
Хай слуха нашу пісню
Вечірня зоря. (2)

Затихло все навкола,
Холодний воздух став,
І в лузі соловейко
Вже пісню розпочав. (2)

Долина потемніла,
Надходить ночі час, —
На маківці берези
Останній промінь згас. (2)

Остання пісня Олекси Кошиця

НАША ОСЕЛЯ (на нуту: Лугом іду, коня веду...)

168.

Серед ліса, серед борів
Затишна оселя. —
На горбочку в морі квіття
Церковця весела.

В тій оселі наші люди
Живуть-проживають. —
Щирим трудом в згоді й мирі
Бога прославляють.

Старші й діти — всі укупі
Родина велика, —
Бо панує тут пошана,
Праця і молитва.

Володар Буженко

ЖАРТИВЛИВІ

168.

А ти старий Калабаю, Калабаю,
Пусти ж мене хай гуляю, хай гуляю,
2. А коли я Калабай,
Сиди вдома, не гуляй!

А ти старий діду-дід, діду-дід,
Дай ми гроші на обід, на обід,
2. А коли я старий дід,
Маєш дулю на обід!

А ти старий бику-бику, бику-бику,
Да йми гроші на музику, на музику,
2. А коли я старий бик,
Сиди вдома без музик!

Танцювала риба з раком, риба з раком,
А петрушка з пастернаком, з пастернаком,
2. А цибуля з часником,
Дівчинонька з козаком!

А салата дивувала, дивувала,
Як петрушка танцювала, танцювала,
2. А бурак, як дурак,
Сидів вдома собі так!

169.

Вийшли в поле косарі
Косить траву до зорі,
2. Гей, нуте, косарі,
Бо нерано почали!

Дополудня покосили
Й гострі коси потупили,
2. Гей, нуте...

Пополудні спочивали,
Тупі коси поклепали,
2. Гей, нуте...

А ввечорі холодком
Клали копички рядом,
2. Гей, нуте...

Хоч нерано почали,
Та багато утали,
2. Гей, нуте...

Накосили того сіна,
Що за тиждень коза з'їла,
2. Гей, нуте...

170.

Ой ходила дівчинонька — беріжком,
Заганяла качурика батіжком: (2)

"Иди, іди, качурику, — додому!
Продам тебе жидовині рудому." (2)

За три копн качурика — продала,
А за копу дударика найняла. (2)

Заграй мені, дударику, — на дуду,
Нехай же я своє лишенько забуду; (2)

Коли б тобі горе, лихо — та печаль,
То б ти вийшов на вулицю та кричав. (2)

А то ж тобі, горя, лиха — немає,
Ой хто ж тобі ці кучері звиває?" (2)

"Була ж в мене дівчинонька — Уляна,
Вона ж мені ці кучері звивала. (2)

Була ж в мене дівчинонька — Варвара,
Вона ж мені ці кучері піврвала". (2)

171.

Скину кужіль на полицю, На вулиці скрипка грає,
Сама підю на вулицю — Мене мати не пускає,
Нехай миші кужіль трублять, Не пускає мене мати
Нехай мене хлопці люблять! На вулицю погуляти.

На городі сіно гребла,
Черевички погубила,
Черевички погубила,
Собі хлопців наманила.

Я нікого ж не любила,
Тільки Петра та Данила,
Грицька, Стецька та Стеню,
Вийду заміж за Івана.

Полюбила гультя,
Гірка доля моя:
Я думала — кучерявий,
В його й чуба нема!

172.

Та орав мужик — край дороги. (2)
Гей, соб! Гей прр! край дороги.
Гей, соб! край дороги.

Та воли в нього — круторогі. (2)
Погонці ж його — чорнобриві. (2)
Та повісив торбу — на березі. (2)
Торба ж в нього — з пирогами. (2)
Зо смачними — колачами! (2)
Та пішли хлопці — за грибами. (2)
Та вони йому — торбу вкрали. (2)
Не порожню — з пирогами. (2)
Та який же ж вони — празник мали! (2)

173.

Ой що ж то за шум учинився?
2. Гей! то комар та й на мусі вженився.

Ой узав жінку невеличку,
2. Гей! що не вміла шити-пирясти чоловічку.

Що не вміла шити-пирясти, ні варити,
2. Гей! ані своєму комарочку догодити.

Ой сів же комар на губочку,
2. Гей! звів свій ноженята на листочку.

Зірвалася шура-бура,
2. Гей! вона ж того комарочка з дуба здула.

Ой упав комар з високости,
2. Гей! полонив, потрощив ребра й кости.

Ой лежить комар та й не дише,

2. Гей! ні руками, ні ногами не колише.

Прилетіла муха жалкувати:

2. Гей! де ж би тебе, комарочку, поховати?"

"Поховай мене в чистім полі,

2. Гей! та й висипте мені високу могилу."

Будуть хлопці ізбиратись,

2. Гей! з комарової могили чудуватись:

"Ой що ж то лежить за покійник?

2. Гей! чи то цар, чи гетьман, чи полковник?"

І не цар, не гетьман, ні полковник,

2. Гей! а то ж мухи-зеленухи полюбовник!

174.

Гей, там у лісі, гей, там у лісі, гей, там у лісі.

Плужочок, плужочок, плужочок.

Плужочок-чок-чок, плужочок-чок-чок, плужочок-чок-чок.

Плужочок, плужочок, плужочок.

Гей, виорав він (3) Ланочок (3). Ланочок-чок-чок!
Ланочок (3).

Гей, посіяв я (3). Конопель (3).

Конопель-пель-пель (3) Конопель (3).

Ой, занадився (3) Журавель (3).

Журавель-вель-вель (3). Журавель (3).

Ой, а я тому (3). Журавлю (3).

Крильця та ніжки (3). Полومлю (3).

175.

Загадала вража баба та й забагатіти

Підсипала кури квочку, щоб вивела діти.

Кво-кво, кво-кво, кво-кво, кво-кво.

Ой вивела курчаточка сімдесять і трое

Баба рада, дід веселий — тішуться обоє.

Ха-ха, ха-ха, ха-ха, ха-ха.

Ой ще не світ, ой ще не світ, ой ще не світає.

Бабусенька куряточка з хати виганяє.

Сю-сю, сю-сю, сю-сю, сю-сю.

Ой пігнала бабусенька курчаточка пасти

Сама сіла на приспонуку куделичку прясти

Дир-дир, дир-дир, дир-дир, дир-дир.

І хмариться й буриться, став дощ накрапати

Та й почала вража баба курята зганяти:

Ціп-ціп, ціп-ціп, ціп-ціп, ціп-ціп.

Заганяла, загняла — трое роздотала

На четверте посовгнулась, а на п'яте впала

Йой-йой, йой-йой, йой-йой, йой-йой-йой.

А ще трое не загнала, ось яструб кружляє

Гей у ростіч куряточка, вже яструб хапає.

Ох-ох, ох-ох, ох-ох, ох-ох.

176.

Їхав Хаїм до млина. Їхав Хаїм до млина.

Шури-бури-вербу-ри. Попід- бури-вербу-ри:

Їхав Хаїм до млина...

Здохла йому конина (2) Шури-бури... Здохла... (1)

Став наш Хаїм думати (2) Шури-бури... Став наш... (1)

Що з конини зробити...

З вуха буде сальцесон...

З носа буде свічкогас...

З голов'буде ліхтарню...

З хвоста буде підмітач...

З копит буде печатку...

З шкури буде бубену...

З ребер буде... драбину...

177.

Коло млина, коло броду: рик-тум, дик-тум-рик-тум, дик-тум
Два голуби пили воду, жум-дай, дум-дай, жум-дай, дум-дай.

Напилися, полетіли: рик-тум...
Крилоньками злопотіли: жум-дай...

Ти, Івасю чорновусий: рик-тум...
Чому в тебе жупан куций: жум-дай...

Мене хлопці підпоїли: рик-тум...
Мені жупан обкроїли: рик-тум...

А я маю много грошей: рик-тум...
Куплю собі жупан довший: жум-дай.

Нехай тее хлопці знають: рик-тум...
Хай не поють, хай не крають: рик-тум...

178.

Ми славні артисти на всьому грати вмієм:
У нас є різні хисти, а навіть і флетисти.
От наприклад, от наприклад: от вам і скрипка.

Ті-лі лі-лі, ті-лі лі-лі.
Ті-лі лі-лі, ті-лі лі-лі.
От, от, от як то ми то граєм.

Ми славні..... от вам і флейта:
Тю-лю лю-лю, тю-лю лю-лю.
Тю-лю лю-лю, тю-лю лю-лю.
От, от, от...

Ми славні..... от вам і контрабас:
Вудзі-дзі-дзі, вудзі-дзі-дзі.
Вудзі-дзі-дзі, вудзі-дзі-дзі.
От, от, от...

Ми славні..... от вам і барабан:
Трум-бум-бум-бум, трум-бум-бум-бум.
Трум-бум-бум-бум, трум-бум-бум-бум.
От, от, от...

КОЛОМИЙКИ

Вчора була суботонька, а нині неділя,
Вчора дівки вінці плели, а нині весілля.
А ви хлопці молоденькі, де музика грає
Там дівчата ластівоньки, пісеньки співають.

Ой ви хлопці молодії дівчат забавляйте,
А я піду до комори, на мене вважайте.
Ой пішов я до комори, як злодій у хату,
Там занюхав солонину й смачні ковбаси.

А я хлопець гоноровий, сала не чіпаю,
На ковбаси дуже ласий, зкоса поглядаю.
Ой зачав я ті ковбаси у кишені пхати,
Зачала м'я думка гризти, як то утікати.

Як вже була ковбасою напхана кишеня,
Нараз двері відчинилися, входить господиня.
Що ти робиш розбишаку, де мої ковбаси?
А я скоро попід руки, потубиш обцаси.

Ой тікав я через доли, та через болота
Зачепився ковбасою до якогось плоту.
Та й тікав я через гори, та й через городи,
Зачепився в гарбузиння, та наробив шкоди.

Як зачали старі баби, з коцюбами гнати,
Та мусів я штани дерти, гарбузи латати
А я один залатаю, а другий зашию,
Третій гарбуз візьму в руки, тарах бабі в шию.

Як я візьму коломийки співати, співати,
Затужиш ти і заплачеш, та й станеш думати;

Гей плину я по Дунаю і так си думаю;
Нема кращих співаночок, як у нашім краю!
Ой нема то, ой нема то, як руська країна,
Там співає співаночки кожна дівчина.

Ой піду я межі гори, там де живуть бойки,
Де музика дрібно грає, скачуть по легойки.
Ой нема то як у горах дівчата співають,
Ой нема то як у горах молодці гуляють.

Руська наша коломийка, хоч вона дрібненька,
Вона мила, а все щира — мені солоденька;
Коломийки заспівати, коломийки грати,
Але ж бо то коломийки добре танцювати.

Нема танцю на всім світі, як та коломийка,
Вона душу вириває із мого сердейка;
Як заграю, заспіваю, туга ізчезає,
Бо та наша коломийка таку силу має.

Заграйте ми, музиченьки, білими пальцями,
Хай я собі потанцюю з чорними бровами;
Ой у тебе, музиченьку, руки золотії,
То ж ти душу потягаєш в світи далекії.

Ой скрипочки із липочки, а струни з барвінку,
Як заграю, буде чути аж на Українку;
Тепер я собі заграю, тепер защебечу,
А як прийде лиха доля — пташкою відлечу.

Ой калина біло цвіте, а червоно родить,
Великеє закохання до біди приводить:
Цвіте терня, цвіте терня, бо коріння має,
Хто кохання не зазнавав, той жалю не має.

Звідси гора, звідси друга, посеред долина;
Межі тими гороньками любая дівчина;
Треба гори розкопати, долину зрівняти,
Щоби ми ся було видно до милої хати.

Як би не ти, дівчинонько, і не твої очі,
Не стояли б мої коні до темної ночі;
Не стояли б мої коні, коні воронії,
Як би не ти, дівчинонько, та брови чорнії.

Ой дівчино, дівчинонько, яка ж ти миленька,
Як у літі на нивоньці вода студененька;
Як у літі на нивоньці води ся напиту,
Так з тобою постояти та й поговорити.

Ой гадав я, милий брате, що то скрипка грає,
А то моя чорнобрива по саду співає;
Та гадав я, милий брате, що то сонце сходить,
А то моя милесенька по подвір'ю ходить.

В тебе очка чорненькії, як терень на галузі,
Личко таке рум'яненко, як калина в лузі;
В тебе очка чорненькії, як терен саджений,
А бровонька такі красні, як шнурок плетений.

Коли моя миленькая по садочку ходить,
Видить ми ся, що за нею біла рожка сходить;
Личко твоє, милесенька, красніше над рожу,
Я тя бідний молоденький забути не можу.

Тяжко болить як укусить люта гадинонька,
Та ще тяжче, як вчарує любя дівчинонька;
Як укусить гадинонька, знайдеш в зілля ліку,
Як вчарує дівчинонька пропав ти навіки.

А вже ж я ся не дивую, чому мила красна,
Коло неї вчора рано впала зоря ясна;
Як летіла зоря з неба, та й розсипалася,
Мила зорю позбирала та й намаїлася.

Стоїть явір над водою, хитає собою,
Чи тужиш ти так за мною, як я за тобою?
Як ти тужиш так за мною, як я за тобою,
Ми тоді ся розійдемо, як риба з водою.

Стоїть явір над водою, в воду похилився,
Чогось милий чорнобривий тяжко зажурився
Як мені ся не хилити, вода корінь мие,
Як мені ся не журити, саме серце мліє.

Та як ти ся, дівчинонько, та як же ся маєш.
Чи ти о мні, голубонько, уже не гадаєш?
Я ся маю, я ся маю, як рибка в Дунаю,
Тільки ми жаль, мое серце, що тя не видаю.

Що ти мені, дівчинонько, такого зробила,
Що ти мені молодому всіх тепер мила;
Ой дівчино, дівчинонько, як я тебе люблю,
Як відкажеш серцю мому, то я ся загублю.

Ой став козак над могилов та й думку думає,
На Україну поглядає, тяженько вздыхає:
Гей, ні вітер тут не віє, ні сонце не гріє,
І не так тут на могилі трава зеленіє.

Ой загудів сивий голуб в зеленій ліщині;
Ой затужив козаченько по своїй дівчині;
Ой піду я в Україну, там знайду родину,
Там знайду я кого люблю, — мою чорнобриву.

Ой зійди, ясна зірничко, бо яось темненько,
Вийди, вийди дівчинонько, бо мені сумненько;
Зійшла зоря, зійшла зоря, весь світ освітила
Вийшла моя миленькая, — всіх розвеселила.

Ой не ходи, де я ходжу, дівчину любити,
Ой скажи си, милий брате, труновцю зробити;
Ой скажи си ю зробити, кедринув оббити,
Або мені, або тобі на світі не жити.

Ой дівчина умирала, людей ся питала,
Чи не чути де музики, я би танцювала.
Через тиждень хорувала, бо робота була,
А в неділю подужала, бо скрипочку чула.

Ой дала моя моя няня, за цимбалістого,
Цимбали ся поломили, та що мені з того?
Цимбали ся поломили, струни ся порвали,
На що ми ся з цимбалістим обое побрали?

А я піду у садочок, запію в листочок,
Буде мила пізнавати чий це голосочок.
Напиймося горілочки, солодкого соку,
Та я любив дівчиноньку, тоненьку, високу.
Та я любив дівчиноньку, а дівчина мене,
Не хотіли старі дати дівчину за мене.

Дай музиці рукавиці, щоби добре грала,
Дай дівчині горілчини, щоби танцювала.

Ой як собі заспіваю, ой як собі вівкну,
Буде чути, мій миленький, аж на Ковалівку.

Біда біді на слободі, біда біді тутки,
Біди ріжуть у цимбали, біда реве в дутки.

Сеї ночі опівночі неслава ся стала,
Миші хату підрубали, баба з печі впала.

ПОАЗВУЧНИЙ ЗМІСТ ПІСЕНЬ

Артемівського С. С. (молитва: Владико, неба і землі)	101
А ти, старий Калабаю (168)	70
А я люблю Петруся (124)	60
Бистра вода, бистра вода (74)	74
Битим шляхом козаки йдуть (21)	75
Бодрімось, Брати Галичани (41)	8
Боже великий, єдиний (церковно-народні гімни)	97
Боже, на землю нашу поглянь (118)	100
В горах грім гуде, хоч зима паде (31)	48
Веселий день нам завітав (164)	95
Весною ранком гай зазеленівся (76)	48
Верховино, світку ти наш (75)	73
Вже більше літ двісті, як козак в неволі (112)	57
Взяв би я бандуру, настрій, заграє (87)	65
Видиш, брате мій, товаришу мій (39)	14
Ви жертвою в бою нерівним лягли (109)	27
Вийшли в поле косарі (169)	34
Від Кавказу і від Дону (68)	75
Віє вітер, віє буйний (23)	108
Віють вітри, віють буйні, аж дерева гнуться (125)	34
В Карпатах сум і жаль настав (42)	22
Владико неба й землі! (163)	8
Вчора була суботонька, а нині неділя	76
Гей, гук, мати, гук (20)	80
Гей, маршують вже повстанці (50)	19
Гей, на горі, там жінці жнуть (67)	101
Гей, на півночі, на Волині (51)	68
Гей, орле, орле, сивий соколе (96)	12
Гей, повстанці українські (52)	22
Гей, по горі, по високій, трійзіль постелився (152)	35
Гей, Січ іде! Красен мак цвіте (46)	25
Гей, сміло, друзі, як один (44)	103
Гей, степами, темними ярами (53)	101
Гей, там на горі Січ іде (47)	52
Гей, там у лісі (174)	73
Гей, у лузі червона калина (5)	5
Гей, хлопці, сідайте ви коні (16)	45
Гей, юнаки, гей, пластуни (4)	63
Гей, юначе, живи сам собою (115)	102
ГІМНИ	35
Горіхове сіделечко і кінь коропенький (19)	94
Гуляв чумак на риночку (155)	76
Далека ти, а близька нам (2)	78
Далеко ген, далеко ген (99)	88

Де Дніпро наш котить хвилі (120)	71
Де ж твоя слава, слава кривава (119)	70
Де ти бродиш, моя доле? (101)	60
Дічка в сінях стояло (126)	74
Дощик, дощик, капає дрібненький (127)	75
ДУМИ (А)	8
ЖАРТІВЛИВІ	97
Задала вража баба та й розбагатіти (175)	100
За горою, за лугом (81)	48
За горою сніжок летить (165)	95
Заграй ти, цигане старий (82)	48
Закувала та сива зазуля (123)	73
За муром одцвіли каштани (98)	57
За рідний край, за нарід свій (111)	65
Заснідали козаченьки в похід з полуночі (17)	14
Заснідайте про руїну (43)	27
Збудись, могутня Україно! (54)	34
Зелена рута, жовтий цвіт (128)	75
ЗМІСТ (Поазвучний пісень)	108
Із гір Карпат несеться гомін волі (55)	34
Із синіх Карпат чути ревіт гармат (32)	22
ІСТОРІЧНІ	8
І шумить, і гуде дрібен дощик іде (129)	76
Іхав козак за Дунай (139)	80
Іхав Стрілець на війноньку (27)	19
Іхав Хаїм до млина (176)	101
Коті ми прийшла карта нароковац (116)	68
КОЗАЦЬКІ (Б)	12
Колі б скорше з гір Карпат (33)	22
Колі ви вмирали, вам дзвони не грали (56)	35
Котісь дівчино мила, а був це чудний час (36)	25
КОЛОМІЯКИ	103
Коло млина, коло броду (177)	101
Крилець, крилець сокола дай (89)	52
ЛЮБОВНІ (Г)	73
Марш	5
Мені ворожка ворожила (77)	45
Ми Гайдамаки (108)	63
Ми славні артисти (178)	102
Ми — Українські партизани! (57)	35
Молитва Андрія (163)	94
Над Прутом у лузі (130)	76
Над річкою беріжком (153)	88
НАРОДНІ	41
На чужині загибаю (93)	55
Наша оселя (168)	96
Наша славна Україна (6)	6
НЕВІЛЬНИЦЬКІ (В)	70

Нема в світі краших хлопців (26)	19
Не питай мене, мое дівчатко (100)	59
Не плакати нам і сльози не лить (114)	67
Не пора, не пора, не пора (3)	4
Нераз у кімнату мою (97)	57
Ну і що ж, що прийдеться нам вмерти (58)	36
Нумо, ж, браття, до зброї (83)	49
Огні горять, музика грає (158)	92
Ой, видно село, широкє село (30)	20
Ой, відси гора, відси другая (131)	77
Ой, вправ Стрілець у край зруба (38)	25
Ой, горе тій чайці, горе тій небозі (154)	88
Ой, зацвіла черемшина (48)	30
Ой, з-за гори чорна хмара стала (117)	69
Ой, зійшла зоря вечерова (11)	10
Ой, і не гараз, Запоріжці (22)	17
Ой, ішов я вулицею раз, раз (132)	77
Ой, летіла горлиця через сад (133)	77
Ой, любив та кохав собі дівчину мав (134)	78
Ой, місяцю, місяченьку (135)	78
Ой, Морозе, Морозеньку (9)	9
Ой, на ставі, на ставочку (78)	46
Ой, не ходи, Гришю, на вечірниці (84)	49
Ой, п'є Байда мед-горілочку (8)	8
Ой, під гаєм, гаєм, гаєм зелененьким (136)	79
Ой, піду я до млина, до млина (137)	79
Ой, поїхав Ревуха на море гуляти (73)	43
Ой, пушу я кониченька (15)	13
Ой, та зажурились Стрільці Січові (40)	26
Ой, там за Дунаєм, там за тихим Дунаєм (70)	42
Ой, у полі нивка, росте стебелинка (85)	50
Ой, у полі три криниченьки (138)	80
Ой, ходила дівчинонька — беріжком (170)	98
Ой, що ж бо то за ворон (156)	90
Ой, що ж то за шум учинився (173)	99
О, Україно, о любя Ненько (107)	63
Пісня про українського героя (Євгена Коновальця) (166)	95
ПОБУТОВІ-НАСТРОЄВІ (А)	41
Повій, вітре, в Україну (140)	81
Повставали козаченьки довгими рядами (18)	15
ПОВСТАНСЬКІ (УПА-Г)	31
Подай, дівчино, ручку на прощання (59)	36
Пречистая, Мати, Мати благодати (12)	10
Прийди, весно, прийди, свята (106)	62
Пропала надія, забилось серце (141)	81
Прощай, дівчино, бо я вже йду (28)	20
Реве та стогне Дніпр широкий (162)	93
РЕВОЛЮЦИНО-ВІЙСЬКОВІ (Б)	63
Ревуть-стогнуть гори-хвилі (121)	71

Родимий краю, село родиме! (88)	52
Розвивайся, ой, ти, старий дубе (14)	12
Розпрощався стрілець зі своєю ріднею (60)	37
Розпрягайте, хлопці, коні (79)	46
Садок вишневий коло хати (160)	93
Світить місяць понад темним лісом (61)	37
Серед ліса, серед борів (168)	96
Серед поля широкого дубець виростає (90)	53
СІЧОВІ (В)	28
Скину кужіль на полицю (171)	98
Слава не поляже — вірш Т. Шевченка	1
Слава, слава, Отамане (25)	18
Сміло, друзи! Не теряйте (112)	66
Соколи, соколи! (7)	7
Соловию — маленький (95)	56
Сонце вже сховалось за високі гори (102)	60
Сонце заходить, гори чорніють (161)	93
Сонце низенько — вечір близенько (142)	82
Спускайся, вечірону, (167)	96
Стоїть гора високая, попід горою гай (92)	54
Стоїть явір над водою (10)	9
СТРІЛЕЦЬКІ (В)	17
Стрільцем я бути рад! (71)	42
Схилюлася берізонька (143)	82
Та забіліли сніги, забіліли білі (157)	91
Там, де Чорногора сумно Угрів край вітає (94)	55
Там, на горі крута вежа (144)	83
Там на горі, на Маківці (65)	40
Там під лісом, темним бором (62)	38
Там у полі під білою березою (80)	47
Та орав мужик край дороги (172)	99
Тихесенький вечір (104)	61
Тихий, Дунаю, зелений гаю (103)	61
Тихо, тихо, дівка косу чеше (145)	83
У гаю, пон Дунаю, там музика грає (146)	84
У горах Карпатах хотів би я жити (72)	43
У містечку Богуславку (Бондарівна, 13)	11
У Січі, у Січі! Гуртуймось, брати (45)	28
Хлопці, алярм, гей вставаймо (24)	17
Цвіла, цвіла калинонька (63)	39
Цього року сумні свята (166)	95
Час до дому, час, час і пора (147)	84
Через річку гребелька (148)	85
Чи є в світі молодниця (149)	86
Чи ти, милий, пилом припав (150)	39
Чи то буря, чи то грім (64)	86
Чи це тая криниченька (151)	51
Чи я в лузі не калина була? (86)	

Човник хитається серед води (37)	25
Чорна рілля ізорана (113)	66
ЧУМАЦЬКО-БУРЛАЦЬКІ (Г)	66
Шалійте, шалійте, скажені кати! (110)	88
Шевченка Т. (Д)	64
Шуми, вітре, шуми, буйний (91)	92
Щоб співати колір чорний (105)	53
Що ж я буду бідний діяв (69)	62
Як з Бережан до кадри (29)	42
Як мені прийдеться вмерти (34)	20
Як умру, то поховайте (Заповіт — 159)	23
Як я, браття, раз сконаю (35)	92
Я сьогодні від вас відїжджаю (66)	24
	40

А З Б У К А

Іі(i) Кк(k) Оо(o) Сс(s) Тт(t) Ее(é) Мм(m) Аа(a)

Х(-) Рр(r) Уу(u) Нн(n) Ии(ê) Вв(v)

Гг(h) Гг(gue) Дд(d) Зз(z) Фф(f) Лл(l) Пп(p)

Бб(b) Чч(tché) Шш(sché) Щщ(s-tché) Жж(gé) Цц(ts)

Її(ii) Єе(ié) Йй(êi) Яя(ia) Юю(iu)

Бь Міньо (Minho).